№ 139 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאנג | 17 czerwca 1930 r. | דינסטאג, כ"א סיון פ' שלח תר"צ | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047.

בעראטונג פון מלוכה-פרעזידענט און פילסודסקי

וועט בעשליסען די שטעלונג פון דער רעגירונג צום צענטראלעוו-קאנגרעס

אויסלענדישע פעסער זאלען ווידער טייערער ווערען

שטעלונג פון דער רעגירונג צום צענטראלעוו-קאנגרעס

וואַרשאַ, 16 יוני (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) מיט גרויס שפאַנונג ווערט ערוואַרט אין די פאָליטישע קרייזען די שטעלונג פון דער רעגירונג צום צענטראַלעוו-קאָנגרעס. ביז איצט זאָלען די רעגירונגס-קרייזען נאָך נישט האָבען אָנגענומען קיין בעשלוס אין דער פראַגע.

ווי מען שמועסט, וועט פאָרקומען אַ ספּעציעלע בעראַטונג פון מלוכה-פּרעזידענט מיט'ן מאַרשאַל פילסודסקי, אויף וועלכער ס'וועט אָנגענומען ווערען אַ'ן ענטגילטיגע דעציזיע.

גרויסע בעראטונג פון צענטראלעוו.

איז קראקע וועלען פארקומען גאסען-זיצונגען

וואַרשאַ, 16 יוני (טעלעפּאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער צענטראַלעוו האָט צונויפגערופען אויפ'ן 20 יוני אַ בעראַטונג פון אַלע גרופּירונגען, וואָס געהערען צו דעם צענטראַלעוו. אויף דער בעראַטונג וועט בעשלאָסען ווערען וועגען דער שטעלונג וואָס די סיים-אָפּאָזיציע זאָל אָננעמען געגען דער רעגירונג.

עס וועלען אויך אויסגעאַרבייט ווערען די רעזאָלוציעס, וואָס וועלען ווערען פאָרגעשטעלט דעם צענטראַלעוו אין קראַקע. דער אויספיהר-קאָמיטעט פון צענטראַלעוו-קאָנגרעס האָט בעשלאָסען צו אָרגאַניזירען בעת'ן צענטראַלעוו-קאָנגרעס אין קראַקע גאַסען-זיצונגען.

1700 העקטאר וואלד איז פלאמען.

ביאַליסטאָק, 16 יוני (ספּ.) אין דער געגענד פון וואָלקאָוויסק איז אויסגעבראָכען אַ ריזיגע שרפה פון וואַלד-שטחים. העכער 1700 העקטאָר וואַלד איז אָפּגעברענט געוואָרען.

פרייז פון אויסלענדישע פעסער זאל געהעכערט ווערען

וואַרשאַ, 16 יוני (טעלעפּאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דאָ געהען אַרום קלאַנגען, אַז אין די נאָהנטסטע טעג זאָל ערשיינען אַ פעראָרדנונג וועגען צוריק העכערן דעם פרייז פון אויסלענדישע פאַספאָרטען.

פוילישער געזאנדטער איז מאסקווע געקומען קיין ווארשא

וואַרשאַ, 16 יוני (טעלעפּאָניש פון אונזער קאָרעספּ.) אין וואַרשא ווייַלט איצט דער פוילישער באָטשאַפטער אין מאָסקווע, מיניסטער פּאַטעק. היינט איז פּאַטעק אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן אויסער'ן מיניסטער זאַלעסקי, מיט וועלכען ער האָט קאָנפערירט וועגען די פויליש-סאָוויעטישע בעציהונגען.

דעם 29 אויגוסט א זיצונג פון אדמיניסטראטיווע קאמיטעט

ביי דער יודישער אגענץ

ניו-יאָרק, 16 יוני (יט"א) פעליקס וואַרבורג האָט צונויפגערופען צו אַ זיצונג דעם אַדמיניסטראַטיווען קאָמיטעט פון דער יודישער אַגענץ אויף דעם 29 אויגוסט קיין בערלין

אנטלאפען פון די היצען און אומגעקומען איז וואסער

בערלין, 16 יוני (אַטע) אין דער אומגעגענד פון בערלין זענען נעכטן פערנאָטירט געוואָרען 8 טויט-פאַלען דורך דערטרונקען. די אַלע פּאָרפאַלען זענען פאָרגעקומען ביים באָדען זיך.

שוידערליכע קאטאסטראפע איז א רומעניש שטעטעל

איינגעבראכן א בריק און 60 מאן ווערן דערטרונקען

לאָנדאָן, 16 יוני (א.ט.ע.) פון בודאַפּעסט איז מען מודיע, אַז אין פלאָפּסאָרו (רומעניען) איז איינגעבראָכען געוואָרען אַ בריק און דערביי זענען 100 מאַן אַריינגעפאַלען אין וואַסער. דערפון זענען 60 דערטרונקען געוואָרען.

א נייער וועלט רעקארד אין דער לופט-פליהעריי

געפלויגען 10 קילאָמעטער אין דער הויך

ניו-יאָרק, 16 יוני (א.ט.ע.) דער קאַפּיטאַן באָריס סערגיעווסקי האָט איינגעשטעלט אַ נייעם וועלט-רעקאָרד פון פליהען אין דער הויך. ער האָט אויף אַ פליה מיט אַ הידראָפּלאַן דערגרייכט ביז 9.800 מעטער הויך.

דער ביז-איצטיגער יודישער האנדעלס-סענאטאר יעוועלעווסקי טרעט נישט אריין און נייעם דאנציגער סענאט

דאַנציג. (יטא) צוליב דעם, וואָס די ליבעראַלע פאַרטיי האָט נישט געוואָלט מסכים זיין אויף אַ רייהע בעדינגונגען פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, האָט דער לאַנג-יעהריגער יודישער סענאַטאָר פאַר האַנדעל און אינדוסטריע ה' יוליוס יעוועלאָווסקי נישט אָנגענומען דעם אמט אין דעם אזוי פארגעשלאגענעם אמט און די ניי-געשאַפענעם צענטער-לינקען סענאַט. אין נייעם סענאַט וועט דעריבער בלייבען נאָר איין יוד, דער סאָציאַליסטישער פינאַנץ-סענאַטאָר ד"ר בערנאַרד קאַמניצער.

Z prawami Gimnazjów Państwowych

GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE

I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 151-79

מיט אָנמעלדונגען פון שילער צום נייעם שול-יאָהר טאָג-טעגליך פון 9 ביז 2 פאַרמיטאָג און פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג

די דירעקציע.

מארגען מיטוואך ד. 18 יוני 1 אַ זייגער נאכמיטאג צו דער צווייטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער קיינמאל נישט פערגעסענע

ב"ע חנה קרעניצער

וועט פארקומען אַ הזכרה אויפ'ן בית-החיים, צו וועלכער עס לאַדען איין צו קומען אַלע קרובים, פריינד און בעקאַנטע

די טיפטרויערנדע

מאן און קינדער.

Dr. med. H. Różaner

ספעציאַליסט פון הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשא 9, טעל. 128-08

נעהמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוועגד

אַ ספעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

דאנקזאגונג

מיר דאַנקען דעם ה' אַדוואָק. אַפּט פאַר זיין מיה און טיכטיגע פערטיידיגונג פון אונזער מיטגליד ה. אָפּאָטשינסקי ציגעל-גאַס № 9 און מיר ווינשען איהם אויף ווייטער אַ גוטען ערפאָלג. מיט אַכטונג

רימער-צעך.

Dr. Niewiażski

אַנדזשעיא 5 טעל. 159-40

נעמט אַן פון 8–11 פריה און פון 5–9 אָוועגד.

ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און מענער-שוועכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr Sołowiejczyk

powrócił

Andrzeja 4, tel. 129-35

Dr. med. J. LUBICZ

Ortopeda

גראַנסקא 28, טעל. 188-17

ספעציאַליסט פון ביינער און געלענקע-קראַנקהייטען פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער און זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וואָקלאַדקעס געגען פלאַטפיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפעדישע גאָרסעטען א. א. וו.

נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

א וואהנונג

מיט 4 פענסטער

פראָנט 2-טער שטאָק ניט ווייט פון פּלאַץ וואָלנאָשטשי, 3 צימער און קוך, וויל איך טוישען אויף איין לאהדען מיט 2 צימער און קוך.

אָפערטען אין רעדאַקציע „ל. ט." אונטער „S."

Bank Handlowy w Łodzi,

Spółka Akcyjna,

ogłasza niniejszym

nagrodę w sumie

Zł. 15.000

za schwytanie, względnie wskazanie miejsca pobytu złoczyńców, którzy w dn. 15 czerwca r.b. dokonali włamania kasowego do Banku

Dr. med. G. Gersztajn

ספעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

Traugutta 12 (טראַאוגוטאַ)

Telefon 175-10

נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 9 אָוועגד.

Dr. med. Z. Datyner

ספעציאַליסט פאַר נירען-בלאַז און אורין-קראַנקהייטען

Piramowicza 2, tel. 148-95

נעמט אָן פון 9 ביז 10 פריה און 6–8 אָוועגד

המו"צ על ידי השלטון הקהלה

ר' שלמה יאַקובאָוויטש

וואהנט פאַלודניאַווא 67

Dr. med. E. Reicher

ספעציאַל ארצט

פאַר הויט האָר אין וועגערישע קראַנקהייטען דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע

פּאָלודניאַוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8–11 פריה און 6–9 אָוועגד. זונטאָג פון 9–2 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשא 30 טעל. 114-75

ספעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. A. Mazur

וואָסכאָדניאַ 65, — טעל. 166-01

נעמט אָן פון 10—2.30,1.30 און 4—6 אָוועגד.

גראַנדיעזע פּראָטעסט-דעמאָנסטראַציע פון לאָדזער יודענטום

פיל צעהנדליגער טויזענדער האָבן אויסגעדריקט זייער פּראָטעסט געגען דער עליה-גזירה אין א"י

דאָס נאַציאָנאַלע יודישע לאָדז האָט נעכטען געבראַכט צום אויסדריק זיין שאַרפען פּראָטעסט געגען דער אונטערהערטער עולה, וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען דורך דער ענגלישער רעגירונג דורך שליסען די טירען פון ארץ-ישראל פאַר דער יודישער עמיגראַציע.

פונקט 6 פאַרנאַכט האָט מען געשלאָסען

אַלע יודישע געשעפטען

אין אַלע עקען שטאָט געשלאָסען געוואָרען, ווי אונטער אַ סיגנאַל פון אַ פערעהרטען פיהרער אַלט און יונג, קינד און קייט האָט זיך געפעדערט, כדי צובעטייליגען זיך אין דעם מאַסען פּראָטעסט פון לאָדזער יודענטום.

די דעמאָנסטראַציע איבער די לאָדזער גאַסען זענען אויסגעפאַלען ביז גאָר אימפּאָזאַנט. אויפ'ן זאַמעל-פונקט פון די דעמאָנסטראַנטען,

אויפ'ן גרינעם מאַרק

איז פון מינוט צו מינוט געוואַקסען די מחנה. פונקט 6 אַ זייגער האָט זיך דער דעמאָנסטראַציע-צוג אַרויסגעפיהרט אין שטאָט אַריין. אין די גאַסען, וואו די ריזען-דעמאָנסטראַציע האָט דורכגעצויגען, איז אָפּגעשטעלט געוואָרען דער טראַמוויי-און ראַד-פערקעהר. די איינוואוינער זענען אַרויס פון די שטובען און זיך אָנגעשלאָסען אין דעם פּראָטעסט-צוג אַזוי אַרום איז

דער צוג כסדר געוואַקסען

און האָט לסוף דערגרייכט ביז 25,000 מאָן.

אין דער שפּיץ פון צוג האָט געפלאַטערט די פאָהן פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, אונטער וועלכער עס זענען געגאַנגען די ציוניסטישע פיהרער, די מיטגלידער פון ועד העירוני און סתם ציוניסטען און ציוניסטישע אַקאַדעמיקער. דאָ האָבען מיר בעמערקט דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, סענ. ש. בודזינער, אינזש. גרשון פּראַשקער, רעד. עמנואל האַמבורסקי א. א. בראש פון פון צוג איז געגאַנגען לאַווניק אַ. יאָעל.

דאַן איז געגאַנגען די „מזרחי"-דעמאָנסטראַציע מיט איהר אָרגאַניזאַציע-פאָהן. בראָש פון „מזרחי"-צוג זענען געגאַנגען משה העלמאַן, וואָלף זילבערשטיין און די מיטגלידער פון מזרחי-קאָמיטעט.

ווייטער זענען געגאַנגען די דעמאָנסטראַציעס פון „התאחדות" מיט ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער און ד"ר ש. ריגער אין דער שפּיץ; דער „החלוץ"-המרכזי", רעוויזיאָניסטען „וויזאָ", „ברית טרומפּלדור", „גורדוניה", „השומר-הצעיר", די סקויטען-אָרגאַניזאַציעס, די ציוניסטישע שילער-פעראיינען, די רעליגיעזע סאָציאַליסטען „דת-ועבודה", די ספּאָרט-קלובען „בר-כוכבא" „חשמונאי" און אַלע איבריגע ציוניסטישע גרופּירונגען אין לאָדז.

אַלע אָרגאַניזאַציעס, פעראיינען און גרופּען. יעדער ריכטונג האָט דעמאָנסטרירט אונטער איהרע פאָהנען און טראַנספּאַרענטען.

צווישען די

אינטערעסאַנטע טראַנספּאַרענטען

האָבען געצויגען בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט די אויפשריפטען: „מיר פאָדערן אַ פרייע אונבעגרענעצטע עמיגראַציע קיין ארץ-ישראל, מיר פאָדערן פרייען צוריקקעהר פון זשאַבאָטינסקי'ן אָהן שום בעוואָרענישען", „גענוג הבטחות מיר פאָדערן מעשים", „זאָל לעבען אַ רעליגיעזע ארץ-ישראל", „זאָל לעבען אַ פרייע חלוצישע עליה".

איין טראַנספּאַרענט האָט ענטהאַלטען די אויפשריפט דאָס ווייסע „בוך" מיט אַ שוואַרצע ראַהם אַרום. אַנ'אויפשריפט „געשטאַרקט און געקרעפטיגט זאָלען זיין די חלוצים-הענד, וואָס בויען דאָס יודישע לאַנד", האָט זיך מעהרערע מאָל איבערגע'חזר'ט אין דעם מעכטיגען צוג.

אין פיל וואַריאַציעס האָבען זיך געזעהן אַזעלכע לאָזונגען ווי: „מיר פאָדערן די באַלדיגע דימיסיע פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און צורופען דעם ציוניסטישען קאָנגרעס", „מיר פאָדערן פרייע ערד צובעזעצען זיך"; „מיר פאָדערן צאָל-פּראָטעקציאָניזם"; אַרבייטער פון אַלע לענדער העלפט אויפבויען ארץ-ישראל"; „טראָגט אַלע גזירות וועלען מיר עולה-זיין קיין ארץ-ישראל" און פיל אַנדערע.

פּרעכטיג און צאָהלרייך איז געווען

דער צוג פון די יודישע האַנדווערקער,

וועלכע זענען אָרגאַנירט אין דעם צענטראַלען-פערבאַנד פּאָלודניאָווע 4. איבער דער דעמאָנסטראַציע האָט געפלאַטערט אַ וואַלד פון פאָהנער פון אַלע יודישע צעכען. בראש פון צוג זענען געגאַנגען ראַטמאַן מאַרק פייך, פרנס ראובן האָפמאַן, דער מיטגליד פון דער האַנדווערקער-קאַמער סענדאָווסקי, און די „סטאַרשעס" פון די צעכען.

אונטער'ן געזאַנג פון יודישע נאַציאָנאַלע לידער איז דער צוג געגאַנגען פון גרינעם מאַרק דורך זשעלאָנאַ, גדאַנסקאַ, צעגעל-גאַס, זאַכאַדניאַ, קאָנסטאַנטינער, פּעטריקאָווער-פּלאַץ, נאַוואָמיעיסקאַ זגערזשער ביז צום באַלוטער מאַרק.

ווען די דעמאָנסטראַציע איז דורכגעגאַנגען דעם פּעטריקאָווער-פּלאַץ האָבען זיך געלאָזט הערען פון די רייהען מעהרערע אויסרופען געגען דער מאַנדאַטאַר-פּאָליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג אין ארץ-ישראל, ווי אויך — מצד די לינקע ציוניסטישע גרופּירונגען — אויסרופען געגען דער איצטיגער קהלה-מעהרהייט.

פּאָליציאַנטען זענען באַלד צוגעקומען און אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז די ערלויבניש פון דער מאַכט איז געגעבען געוואָרען אויף אַ דעמאָנסטראַציע, אָהן צו מאַכען אויסרופען. די אָרדנער האָבען אָבער ערקלערט, אַז אַזאַ בעוואָרעניש איז אין דער ערלויבניש ניטאָ. דערמיט איז דער „אינצידענט" געווען ערלעדיגט.

אין דער צייט ווען די דעמאָנסטראַציע איז דורכגעגאַנגען די אַלט-שטאָט, האָבען זיך

פון דער אַלט-שטעטישער

בית-המדרש, שטיבלעך און פון דער באַלוטער שוהל אַרויסגעלאָזט גרויסע מחנות מתפללים, וועלכע האָבען זיך אָנגעשלאָסען אין דעם צוג.

לענגז-אויס דער נאָוואָמיעיסקאַ, זגערזשער ביז'ן באַלוטער מאַרק איז דער מעכטיגער דעמאָנסטראַציע-צוג געווען אומגעוועהנליך אימפּרעסיוו. די צאָהל בעטייליגטע איז דאָ געווען אַרום און אַרום

ביז 40.000 מאַן

די גאַסען זענען ממש געווען שוואַרץ פון מענשען און די טראָטואַרען האָבען, וואָלענדיג, ניט וואָלענדיג, זיך געמוזט אָפּשטעלען.

אַ העררליך בילד האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט דער

באַלוטער מאַרק

דער ענד-פּונקט פון דער דעמאָנסטראַציע. דער ריזיגער פּלאַץ איז געווען אַזוי געדריקט בעזעצט מיט די אַנטיילנעמער פון דעם גראַנדיעזען צוג און מיט די אָנגעשלאָסענע מחנות יודען — יונג און אַלט — אַז עס איז שווער געווען זיך דורכצוקריגען דורכ'ן מאַרק. ווידער האָבען זיך דאָ געהערט אויסרופען פון פערשידענעם כאַראַקטער, וואָס אַנבעלאַנגט ענגלאַנד, איהר ארץ-ישראל-פּאָליטיק, אויסרופען לכבוד זשאַבאָטינסקי'ן א.ד.גל.

דער דורכמאַרש פון דער דעמאָנסטראַציע פון גרינעם מאַרק ביז'ן באַלוטער מאַרק האָט געדויערט

אַנדערהאַלבען שעה

די אָרדנונג איז געווען אַ מוסטער-האַפטע.

די פּאָליצייַ האָט זיך געהאַלטען ביז גאָר קאָרעקט. דער געהילף פון שטאָט-סטאַראָסטאַ מיט איינגע העכערע פּאָליציי-בעאַמטע זענען אָהערגעקומען מיט אַנ'אויטאָ און אָבסערווירט דעם פריד-ליכען אָבער זעהר אימפּרעסיווען מוטיגען פּראָטעסט פון יודישען לאָדז געגען די עולות, וואָס ווערען בעגאַנגען לגבי דעם יודישען פאָלק אין לאַנד פון זיינע האָפנונגען.

האַלב 8 אַ זייגער איז די דעמאָנסטראַציע אויפגעלעזט געוואָרען אויפ'ן באַלוטער מאַרק אונטער דעם מאַסען-געזאַנג פון „התקוה" און „אם אין עכשיו אמתי?"

* * *

במשך פון נעכטיגען טאָג זענען אין 5.ל בתי-תפלות געהאַלטען געוואָרען רעדעס און שיעורים מיט דער פּראָטעסט-אַקציע פון לאָדזער יודענטום געגען דער אימיגראַציע-גזירה קיין ארץ-ישראל.

סענאַט ווערט מאָרגען געעפענט און וועט דויערן 2 טעג

צוזאַמען מיט'ן סענאַט זאָל אויך געשלאָסען ווערען די סיים-סעסיע

וואַרשאַ, 16 יוני (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויספיהרענדיג דעם דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט האָט דער סענאַט-מאַרשאַלעק שימאַנסקי בעשטימט די ערשטע זיצונג פון דער אויסערגעוועהנליכער סענאַט-סעסיע אויף מאָנטאָג, ד. 16 יוני 4 אַ זייגער נאָכמ.

אויף דער טאָג-אָרדנונג געפינט זיך די וואַהל פון אַ וויצע-מאַרשאַלעק אויפ'ן אָרט פון פערשטאָרבענעם סענאַטאָר פּאָזנער.

די רעכטע אַרויסצושטעלען קאַנדידאַטען געהערט צו פּ. פּ. ס. די פּ. פּ. ס. שטעלען אַרויס 2 קאַנדידאַטען די קאַנדידאַטור פון בעריהמטען שרייבער סענאַטאָר סטרוג און סענאַטאָר קאָשטשינסקי.

די סעסיע פון סענאַט וועט דויערן 2 טעג. דערנאָך וועט די סענאַט-סעסיע געשלאָסען ווערען. צוזאַמען מיט'ן סענאַט זאָל אויך געשלאָסען ווערען די סעסיע פון סיים, נאָך איידער צר וועט האָבען די מעגליכקייט זיך צוזאַמענקומען.

אַ יוד בעשטימט אַלס באַהן-מיניסטער אין סאָוויעט-רוסלאַנד

מאָסקווא. (יטא) דער בון-אויצ-מגער וויצע-פאָרזיצענדער פון העכסטען ווירטשאַפטליכען ראַט מ. רוכימאָוויטש איז בעשטימט געוואָרען אַלס פאָלקס-קאָמיסאַר פאַר קאָמוניקאַציע-ענינים. ה' רוכימאָוויטש איז איצט אַלט 41 יאָהר. ער איז אַ זוהן פון אַ שמיד און געהערט צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי זייט 1913.

רוכימאָוויטש איז דער צווייטער יוד אין ראַט פון פאָלקס-קאָמיסאַרען. די יודישע פרוי יאַקאָוולעוו איז פאָלקס-קאָמיסאַרין פאַר לאַנדווירטשאַפטליכע ענינים.

מען וויל נישט קיין יודישע אַרבייטער אויף די סאָוויעטישע באַהנען

מאָסקווא. (יטא) דער לאַרקאָווער „שטערן" בעקלאַגט זיך, ראָס יודישע אַרבייטער און אָנגעשטעלטע ווערען נישט נערן אָנגענומען אויף די סאָוויעטישע באַהנען. די צייטונג ווייזט אָן, אַז כאָטש עס איז פאַרהאַן אַ בעשלוס פון אוקראאינישען „ציק" וועגען אַרייננציהען וואָס מעהר יודישע יונגער אַלס אַרבייטער אויף די באַהנען, ווערט דער ראָזינגער בעשלוס נישט אויספגעפיהרט דורך די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון די איזענבאַהן-אַרבייטער און אויך נישט דורך די אַרבייטס-ביוראָען. בלויז 1581 יודען אַרבייטען איצט אויף די באַהנען אין אוקראאינא, אין דער צייט, ווען די צאָהל איזענבאַהן-אַרבייטער דאָרט בעטרעפט קאַרגע 131.000 מאַן. דער דאָזיגער קליינער פּראָצענט יודען האָט נישט קיין אויסזיכטען פערגרעסערט צו ווערען צוליב דעם ווידערשטאַנד וואָס די אָרטיגע פיהרער פון די באַהן-אַרבייטער ווייזען אַרויס צום בעשלוס פון דער רעגירונג. רעדענדיג וועגען דער דאָזיגער טרויעריגער ערשיינונג, פאָדערט דער „שטערן", אַז מען זאָל צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט אַלע יענע, וואָס שטערען די יודען אָנצוקומען אויף באַהן-אַרבייט און מען זאָל זיי אַמשנעלסטען דורכפיהרען דעם בעשלוס פון דער רעגירונג אויף די ערטער.

יודישע בעפעלקערונג אין לעטלאַנד פערקלענערט זיך

ריגע (יטא) עס זענען איצט פערעפענטליכט געוואָרען די רעזולטאַטען פון דער פאָלקסצעהלונג אין לעטלאַנד, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען מיט אַ קורצער צייט צוריק. פון די ציפערען איז צו זעהען, אַז אין לעטלאַנד לעבען איצט 94,600 יודען. אין פערגלייך מיט דער פאָלקסצעהלונג אין י. 1925 האָט זיך די יודישע בעפעלקערונג אין לעטלאַנד פערקלענערט אויף 1300 נפשות.

נאָכ'ן צוריקטריט פון ה' לוק

וואָס שרייבט וועגען דעם די העברעאישע פּרעסע פון ארץ-ישראל?

ירושלים. (יטא) די העברעאישע פּרעסע דריקט אויס צופרידענהייט צוליב דעם בעשלוס פון קאָלאָניאַל-אַמט, דאָס ה' לוק וועט זיך מעהר נישט צוריקקעהרען קיין א"י.

„הארץ" שרייבט, אַז די יודישע אָפּאָזיציע געגען רעלענדרען לוק'ן קיין נעגת, האָט וויכטיגסטענס געהאָלפען, אַז עס זאָל נישט געשעהען די גרעסערע עולה, וואָס וואָלט נעקאָנט ענטשטעהען, ווען לוק וואָלט צוריקגעקומען קיין ארץ-ישראל.

„דבר" שרייבט: די יודישע בעפעלקערונג וועט זיין צופרידען, אַלע איינס צו אויפ'ן בעשלוס פון קאָלאָניאַל-אַמט האָט געהאַט אָבער נישט געהאַט וועלכען עס איז אינפלוס די פאָדערונג פון די ציוניסטישע לודער. די יודישע עפענטליכע מיינונג האָט נישט קיין צו טרוי צו לוק'ס אַדמיניסטראַציע-מעטאָדען, נאָכדעם ווי ער האָט פאַר דער שאו-קאָמיסיע ערקלערט, אַז די אויגוסט-אונרוהען זענען געווען אונפאָרמידליך.

די אַראַבישע פּרעסע האָט ביז איצט זיך נישט אַרויסגעזאָגט וועגען דער אָפּרופונג פון ה' לוק פון דער פּאַלעסטינאַ-אַדמיניסטראַציע.

איינטערעסאַנטע יודען-דעבאַטע אין אונגאַרישען פּאַרלאַמענט

בודאַפּעסט. (יטא) אויף דער לעצטער זיצונג פון אונגאַרישען פּאַרלאַמענט איז פאָרגעקומען אַנ'אינטערעסאַנטע דעבאַטע אַרום דער פראַגע, צי יודען האָבען גענייגטען צום סאָציאַליזם. דער אָנפיהרער פון דער קריסטליך-נאַציאָנאַלער ווירטשאַפטליכער פּאַרטיי ה' קאַרל וואָלף, האָט אין זיין רעדע געמאַטערט די יודען, ווייל זיי שטיצען דעם סאָציאַליזם. „עס וואָלט געווען אין ווייטע אייניגע אינטערעסען — האָט ער ערקלערט — צו סימפּאַטיזירען מיט דער שטעלונג פון דער קריסטליך-נאַציאָנאַלער פּאַרטיי. עס איז אַ וואונדערבאַרע זאַך, וואָס זאָגאַר רייכע יודען סימפּאַטיזירען מיט'ן סאָציאַליזם, און די יודישע יוגענד איז טעטיג אין די רייהען פון דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג אין פיל לענדער, דאַן ווען דאָס בעסטע מיטעל געגענצווירקען דעם אַנטיסעמיטיזם וואָלט געווען דאָס שאַפען אַנ'איינהייטליכען פראָנט פון יודען און קריסטען געגען מאַרקסיסטען".

ענטפערענדיג אויף דער סאָציאַליסטישער רעדנער פאַראַניאַי ערקלערט אַז עס איז נישט אמת, דאָס יודען זענען די טרעגער פון סאָציאַליזם. דער וואוקס פון סאָציאַליזם איז אַ רעזולטאַט פון דעם צוזאַמענבראָך פון דער קריסטליך נאַציאָנאַלער בעוועגונג און נישט פון דער יודישער אונטערשטיצונג.

אַ מאָדנער שטייער

אין דייטשלאַנד זאָל איצט בעשאַפען ווערען אַ נייע שטייער, וועלכע רופט זיך: „ניט-שטעהענדע".

די רעגירונג וויל איינפיהרען אַ שטייער פאַר אַלע אָנגעשטעלטע מיט אַ פעסטען פערדינסט. יעדער אָנגעשטעלטער וועט דאַרפען בעצאָהלען אַ געוויסען שטייער פאַר אונטערשטיצונג די אַרבייטסלאָזע.

קיים ווערט אָבער אַנ'אָנגעשטעלטער אַרבייטסלאָז, האָט ער דאָס רעכט גורוק צו פאָדערען זיין איינגעצאָהלטען שטייער.

די פּאַרטייען פון דייטשען רייכסטאָג איז די פּרעסע, זייענען זיינען דער דאָזיגער בעשטייערונג.

די רעגירונג אָבער ערקלערט אַז דאָס איז נישט קיין בעשטייערונג, ער איז אַ „געגענזייטיגע הילף" פון מענשען מיט פעסטען לטובת זייערע אַרבייטסלאָזע חברים.

ווער האָט נעכטען געוואונען אויף דער מלוכה-לאָטעריע

80.000 זל. — 52272.	2000 זל. — 164535.
40.000 זל. — 112003.	1000 זל. — 82817.
20.000 זל. — 190281.	500 זל. — 117860, 132172, 144593, 149344.
5000 זל. — 202869.	

זיבען יאָהר שווערע תפיסה פאַר אַ אונגעלונגענעם אטענטאַט אויף אַנ'ענגלענדער אין א"י

ירושלים. (יטא) דאָס חיפה'ער קרימינאַל-געריכט האָט פערמשפט אויף 7 יאָהר שווערע תפיסה דעם אַראַבער אַלימער אלא עיני, וועלכער האָט דעם 1. פעברואַר ה. י. געשאָסען אין דעם ענגלישען דירעקטאָר פון דער שטיינער-האַנדלריי אין אטליט ה' סטיוואַרד. ווי בעקאַנט זענען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אַטענטאַט, פון וועלכען ה' סטיוואַרד איז, אגב, אַרויס אונבעשעדיגט, אַרעסטירט געוואָרען אויבער הונדערט אַראַבער אַלס פערדעכטיגע אין אויספיהרען דעם אַטענטאַט. די העברעאישע פּרעסע האָט זיינער צייט געהאַט אָנגעוויזען אויף דעם פאַקט, אַז ווען דער בעפאַלענער איז אַנ'ענגלענדער, געפינט די פּאָליציי גאַנץ לייכט דעם שולדיגען.

בוי-אינטערנעמער סלאַגנע אַז דעם מאַגיסטראַט

(ב) דער פעראיין פון די בוי-אונטערנעהמער האָט אונטערגענומען שריט בייַ דער צענטראַלער אויפזיכטס-מאַכט צו אַנולירען דעם בעשלוס פון מאַגיסטראַט וועגען איבערגעבען די בוי-אַרבייטען ביי די וויכטיגסטע העזער אויף פּאָלעשיע צו דער פירמע טילער די אַנקלאַגע ווערט ימאָטיווירט דערמיט, אַז חנם עס זענען געווען אויפ'ן קאָנקורס אַנדערע פירמען, וועלכע האָבען דערלאַנגט ביליגערע אָפערטעס, האָט מען זיי נישט גענומען און אַכט און אויבערגעגעבען די אַרבייטען צו דער פירמע טילער.

געענדערט דעם טערמין

פון איינצאָהלען אומזאַץ-שטייער

(§) נעכטען האָט זיך געענדערט דער טערמין איינצוצאָהלען די רעשט פון דעם אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1929 פון נעכטען אָן הויבט מען שוין אָן צוזורעכנען פּראָצענטער פאַר'ן אָפּשלעפען און עס וועלען געמאַכט ווערען עקזעקוציעס.

פּענסיאָנאַט
„ZŁOTA KULA"
אין בעסטען ווינקעל פון קראַשעוו.
די שענסטע ווילע פון דער גאַנצער געגענד
סאָסנאָווע בוימער, זאַמדיגער באָדען, הערליכע איינריכטונג, זאָרגפעליגע בעדינונג, שמאַקהאַפטע קוך, כשר, מוזיק, זון-בעדער און פּלאַזשע.
אַ שטילער קור-אָרט פאַר עלטערע | פערוויילונגס-אָרט פאַר יוגענד | אַ גן-עדן ווינקעל פאַר קינדער
קינדער פון 6 יאָהר אונטער דער אויפזיכט פון אַ גענייטע פרעבליסטען.
קומט און איבערצייגט אייך! ═══ קומט און איבערצייגט אייך
Kraszew, Stacja Andrzejów Willa Magdziarza pod lasem
גענויע אינפאָרמאַציעס ווערט ערטיילט פּאָלודניאָוואַ 20 וו. 45 פון 3—8,5—10 אָוונ.

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט"

Dr. med. M. Heller
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקע און מענער-שוואַכע
נאַווראָט 2, טעל. 179-89
נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוונט פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פּרייזען.

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט"

Dr L. PIKIELNY
UROLOG
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז, אורין-קראַנקהייטען
Nawrot 8. telefon 219-90
נעמט אָן פון 4 — 7

Dr. med. J. Goldberg
ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 11—1 טעגליך
צעגעלניאַנאַ 15 וואָלטשאַנסקאַ 10 טעל. 86-13

KRYNICA
Dr. med.
Mikołaj BORNSTEIN
ordynuje jak w ubiegłych latach
w Willi „BELMONT"

Dr. med. H. Lajchter
צאָהן-כירורג
קיפּער, דושאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.
ווסשעלאַנאַ 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט.
נעמט אָן פון 2.30 נ"מ. ביז 6.30 אָוו.

ד. 17. יוני 193

לאדזער טאגעבלאט

ד ר רעדאקטאר שפּרעכט פון 6 ביז 7 אין אָוועַנד.
ניט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

ווי אזוי קאן מען זיך ראטעווען פון ווירטשאפטליכן קריזיס?

מען מוז די פרייזען פערבילליגען, און ניט זיי טייערער מאכען.

פון לאנד קומען אן ידיעות, אז דער ווירטשאפטליכער קריזיס פערשארפט זיך אין אלע צווייגן פון אונזער ווירטשאפט. די צאהל פראטעסטירטע וועקסלען איז מאנסטראזען פערגרעסערט זיך. די פראדוקציע האלט ווייטער אין איין פאלען און די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט. דאס אפשטעלען פון די זשי־ראדאווער טעקסטיל־פאבריקען באווייזט, אז דער קריזיס כאפט ארום אין ווייטע גרעניצען אונזערע שטארקסטע אינדוסטריע־אונטערנעמונגען. וועגען דער לאגע אין האנדעל איז שוין אפילו נישט מע וואס צו רעדען, ווארום די טרויעריגע סיטואציע איז אלעמען גאנץ גוט באקאנט. די בוי־באוועגונג איז זעהר שוואך און צוליב דוחק אין פאנדען וועט דער היי־יעהריגער סעזאן זיין פיל שוואכער ווי פאר־א־יאהרען.

וואס טוט אלזא דערווייל די רעגירונג? מיט א פאר וואכען צוריק האט זי פערעפענטליכט א פראגראם מיט א הבטחה, אז אלע ווירטשאפטליכע ספערען וועלען געשטיצט ווערען. אין דעם דאזיגען פראגראם און אין די הבטחות פון דער רעגירונג האבען מיר פון אנהויב נישט געגלויבט. און עס ווייזט זיך ווירקליך ארויס, אז פון דעם פראגראם האט זיך אויסגעלאזט א גאר־נישט מיט'ן אויסנאהם פון די מאבילי־זירטע 125 מיליאן זלאטים אויף דער בוי־אקציע, א סומע, וואס איז אבער גאנץ צו קליין פאר דער בוי־באוועגונג.

איצט באגרעניצט זיך די רעגירונג מיט אן'ענגען הילפס־פראגראם פאר איין ווירטשאפטליכער ספערע, ד. ה. פאר דער לאנדווירטשאפט. אין דעם פראגראם ווערט דערהאלטען די פרע־מיע אויף תבואה, אינטערווענץ־קניות פון תבואה מיט דער הילף פון די מלוכה'שע פאנדען, און די קאנווערסיע פון א האלבען מיליארד קורץ־טערמינירטע חובות אויף א לאנג־טערמינירטע קרע־דיט. דער צוועק פון דער דאזיגער שטיצע איז צו פערשטארקען די פרייזען פון תבואה, כדי עס זאל פערשטארקט ווע־רען די קויף־קראפט פון דער באפעלקע־רונג. אין פרינציפ איז דער ציל א גאנץ ריכטיגער, אבער די מיטלען, וואס ווע־רען דערביי אנגענומען, פיהרען נישט צום ציל. אויף אינטערווענץ־קניות פון תבואה און אויף דער קאנווערסיע פון א האלבען מיליארד זל. האבען מיר איצט נישט קיין געלד. די רעזערוואטען פון די פערשיידענע באנקען, וועלכע האבען זיך באמיהט אין אויסלאנד צו בעקומען קרעדיטען, זענען צוריקגעקומען מיט גאר־נישט. אויף די ווייטערדיגע תבואה־פרעמיעס וועט זיך נאך אפשר געפינען א ביסעל געלד, דער עפעקט פון די דאזיגע פרעמיעס איז אבער א זעהר צווייפעלהאפטער.

ובכן האבען מיר בכלל נישט קיין אויסזיכטען, אז די קויף־קראפט פון דער דארפישער באפעלקערונג זאל זיך פער־שטארקען. און מאקע דערפאר, וואס אויך היי־יאהר „דראהט" א גרויס גע־רעטעניש ביי אונז און אויף דער גאנ־צער וועלט. דער חשק צו העכערן די פרייזען פון תבואה האט נישט קיין שום ראפנג רעאליזירט צו ווערען.

עס איז אבער פאראן אן'אנדערער וועג צו פערגרעסערן די קויף־קראפט פון דער באפעלקערונג. ווען מיר קוקען זיך צו צו די פרייזען פון דער אינדוס־טריע און פון דער לאנדווירטשאפט, זעה־ען מיר, אז אין דער צייט, ווען די לאנדווירטשאפטליכע ארטיקלען זענען געפאלען אויף 22 פראצ., זענען די אינ־דוסטריע־ארטיקלען נאר געפאלען אויף 8 פראצ. און דאס איז מאקע דער טעם פארוואס די אינדוסטריע קאן נישט איצט אפגעבען איהרע ארטיקלען אויפ'ן דארף און דערפאר דער קריזיס אין דער אינ־דוסטריע.

וואס זשע זענען אלזא די סבות פון דעם, וואס די אינדוסטריע־ארטיקלען האלטען זיך נאך ביי הויכע פרייזען אין דער צייט, וואס אין דער לאנדווירט־שאפט איז אזא קאלאסאלע פרייזען־ירידה. און פארוואס זעהען מיר נאך נישט, אז די הוצאה זאל קלענער ווע־רען צוליב דער דאזיגער פרייזען־ירידה?

די סיבה דערפון דארף מען זוכען אין דער פאלשער פאליטיק, וואס מען האט איצט אנגעווענדעט בנוגע דער אינ־דוסטריע, אין דער צאל־פאליטיק און אין דעם פראטעקציאניסטיש־סיסטעם פון דער רעגירונג. און פלוג דאכט זיך מאקע אויס, אז די דאזיגע פאליטיק שיצט די פוילישע אינדוסטריע פאר א פער־פליצונג פון אויסלענדישע סחורות. דאס איז אבער א צווייפעלהאפטער נוצען. און די פאלגען דערפון מוזען זיך שפע־טער זעהר שלעכט אפרופען.

און די דאזיגע פאלגען קאן מען שוין איצט אנטאפען מיט די הענט. א דאנק דעם דאזיגען הויכען צאל האבען זיך געשאפען די קארטעלען, וועלכע דער־לאזען נישט צו א פרייזען־ירידה פון די אינדוסטריע־אויסארבייטונגען. דער פוי־ער קאן דעריבער נישט קויפען, און דע־ריבער ברענגט די דאזיגע פאליטיק מעהר שאדען, ווי נוצען. ערגער איז נאך דאס, וואס די אינדוסטריע וויל נאך ווייטער גיהן אויפ'ן זעלבען וועג, שטרעבענדיג צו העכערן די פרייזען אויף א ריהע ארטיקלען ווי אייזען און צוקער. אלס מוסטער דינט דא, לעומת, די רעגירונג אליין, וועלכע האט איצט אין אזא קריטישען מאמענט געהע־כערט די פרייזען פון די מאנאפאל־אר־טיקלען, ווי זאלץ און שפירט.

די זעלבע סיבה דערלאזט מאקע אויך נישט צו דעם, אז די הוצאה זאל פער־קלענערט ווערען. דערפון קאן מען ארויסדרינגען, אז נישט די הויכע פריי־זען, נאר פערקעהרט א פרייזען־ירידה קאן אונז ארויסשלעפען פון קריזיס און פערטיידיגען געגען דער אויסלענדישער קאנקורענץ. צו אזא פרייזען־ירידה מו־זען אבער געשאפען ווערען ספעציעלע בעדינגונגען, ווי רעפארמירען די שטייע־רען און די אנדערע עפענטליכע אויס־גאבען.

ד"ר ב. ווידען

פון ווען האט די שטאט ווילנע בעקומען דעם נאמען „ירושלים דליטא"

צבי ניסן גאלאמב שרייבט אין א ווילנער צייטונג:

געווען איז עס אין דער צייט, ווען די פראנצויזען זענען ארײן אין ווילנע, אין יאהר 1812.

דאן האט נאפאלעאן אפגעשטעלט זיין ארמיי הינטער שנופישאק, אויף דעם דארטיגען זייער גרויסען פלאץ, וואס איז דערויף בעשטימט אין היינט מאר־קע „וואיענע פאליע", ער אליין, נאפאלע־אן, איז ארומגערוטען אין בעגלייט פון א פאר אדיוטאנטען אויף פערד ארום געגענט, ביז ער זעט א פרעג:

„מיר האבען דא נישט פערבלאנ־דושעט קיין ירושלים? ווייל די דאזיגע געגענט מיט איהרע בערג און דאס פלוסיגע טייכעל ארום איז א רולטיגע קאפיע פון ירושלים'ער געגענד.

פון דעמאלסט אן רופט מען אין יי־דיש די באפלאצטער געגענט „רוזעלע" (פערגרייזט פון ווארט ירוזעלים), און די שטאדט ווילנע האט פון דעמאלסט אן בעקומען דעם ערהאבענעם נאמען אין העבראיש „ירושלים דליטא".

במילא זענען שוין צוגעקומען נאך איינציגע ערטער פון רוזעליער אומגע־גענט מיט ביבלישע נעמען פון ירושלי־מער אומגעגענטען. אזוי הייסט דער הויכער בארג, וואס איז בעוואקסען מיט ביימער לוואנישאק, אנשטאט דעם בארג לבנון, וואס ביי ירושלים.

איטאליענישע פלאט־קארטען אין א"י־פארטען

רוים. (יטא) די שולער פון דער איטאליענישער מלחמה־פלאט־שולע וועלען היי־יאהר בעזוכען א ריי שטעט און קאלאניעס אין א"י. פון דער פלאט־שולע אין ליווארנא וועט סוף יולי אפ־פאהרען א גרעסערע גרופע קארטעטען אויף דעם קרייצער „פוזא". דעם 6. אויגוסט וועט דער קרייצער זיך אפ־שטעלען אין יפו און דעם 12. אויגוסט אין חיפה.

אין וואס בעשטעהט די קאלענדאר־רעפארם און די געפאהר פאר'ן אלוועלטליכען יודענטום

גלייכע חדשים און גלייכע קווארטאלן. — דער „בלאנקא־טאג." – דעם שבת דראהט צו ווערען א וואנדער־טאג

אינטערוויו מיט'ן אויבער־ראבינער ד"ר ט. לעווענשטיין,

(גענעראל־סעקרעטאר פון אלוועלטליכען יוד. קאמיטעט בנוגע דעם קאלענדאר־רעפארם ביים פעלקער־בונד)

(ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט")

פון ש. פראהמאן

דער בעקאנטער יודישער פאליטי־קער ד"ר לעווענשטיין האט מיר פריינד־ליך געגעבען א רייהע אינטערעסאנטע ערקלערונגען וועגען דעם איצט אקטועל־לען וועלט פראבלעם איבער דער „קא־לענדאר־רעפארם".

— מען האט א טעות — זאגט מיר ד"ר לעווענשטיין — ווען מ'מיינט, די פראגע פון קאלענדאר־רעפארם איז ערשט ענטשטאנען אין דער לעצטער צייט. שוין מיט 20 יאהר צוריק איז געשטעלט געווארען די פראגע. דער גרע־גאריאנישער קאלענדאר, וועלכער איז איינגעפיהרט געווארען אין יאהר 1582, נויטיגט זיך גוט אין קיין תיקונים. מען האט, נעמליך, אנגעוויזען אויף די הסרו־נות פון דערמאהנטער קאלענדאר ביי דער מאנאטען־איינטיילונג פון יאהר, וועלכע פאסט נישט ... אין וועלכען דאס ערשטע קווארטאל יאהר ענטהאלט 90 טעג, דאס צווייטע 91 דאס דריטע 92 און דאס 4'טע, און א עבור יאהר, 93 טעג. עס האבען זיך בעשעפ־טיגט מיט דער פראגע איינציגע קאמי־טעטען מצד די אסטראנאמישע און האנ־דעלס קרייזען. ערשט נאך דעם וועלט קריג איז דער אינטערעס ארום דער קאלענדאר רעפארם פראגע געשטיגען. א דאנק דעם גרינדונג פון פעלקער בונד איז דער געדאנק צו פערווירקליכען די אלגעמיינע צייטרעכענונגען געווארען אק־טועל. די פעלקער בונד קאמיסיע פאר קאמוניקאציע און טראנזיט וועגן שאפט מאקי אין יאהר 1923 א ספעציעלע קא־מיסיע, צו שטודירען די דאזיגע פרא־גע פון דער פאפסטליכער קוריע איז אויך דעלעגירט געווארען צום דערמאהנ־טען קאמיטעט דער גייסטליכער זשענע־פארנסעוז, און גלייכצייטיג א פארשטע־העד פון דער אינטערנאציאנאלער האנ־דעלס־קאמער. די שטודיום קאמיסיע האט דאן אנגעפראגט אלע רעגירונגען, קירכליכע אויטאריטעטען און אסטראנאמישע אינסטיטוטען זייער מיינונג הויפטזעכליך בנוגע די 2 פארגעשלאגענע לעזונגען פון קאלענדאר רעפארם.

די ערשטע לעזונג בעצוועקט ווי בע־וואוסט, די רעגולירונג פון די מא־נאטען ד. ה. אז אלע חדשים זאלען הא־בען א בעשטימטע צאהל טעג, דאגעגען די צווייטע לעזונג פערלאנגט שוין אנ' ענדגילטיגע פערבעסערונג און פעראיינ־פאכונג פונ'ם קאלענדאר, דהיינו: אז יע־דער פיערטעל יאהר זאל ענטהאלטען רעגעלמעסיג 13 וואכען, ד. ה. נאר 91 טעג און דער צולעצט איבערגעבליבע־נער 365 טאג א יאהר זאל נישט האבען קיין נאמען און נישט ווערען צו גע־רעכענט צו די אלגעמיינע 7 טאג פון די וואך, נאר מ'זאל איהם רופען „בלאנ־קא" (דייטש: לעהר)־טאג.

— און וועלכע פון די דערמאהנטע צוויי לעזונגען ענטהאלט א געפאהר פאר'ן יודענטום?

— פון איינפלוסרייכע יודישע קריי־זען האט מען שוין אין יאהר 1924 דעם פעלקער בונד שריפטליך אויפמערקזאם געמאכט, אז די דערמאהנטע צווייטע לעזונג פונ'ם קאלענדאר שטעלט דעם שבת אזוי שטארק אין סכנה, אז עס מוז מצד די יודען אונבעדינגט געשטעלט ווערען די פאדערונג, אונבער צו געהען איבער דער דאזיגער לעזונג צום טאג־ארדנונג.

אין יאהר 1925 לאדענט איין די אויב־בען דערמאהנטע פעלקער קאמיסיע קיין גענף די ה"ה גרויס ראבי הערץ פון לאנ־דאן, אויבער ראבינער פירשט פון וויען, גרויס ראבי לעווי פון פאריז, ה' ליסיען וואלף פון לאנדאן און מיך (פערגעשלא־גען דורך דער האלענדישער רעגירונג), כדי זיך נעהמער צו בעקענען מיטן יו־דישען שטאנדפונקט ארום דער קאלענ־דאר פראגע. טראץ די פערשידענע שא־טירונגען אין יודישען פאלק האבען מיר און אונזער ארויסטריט פאר דער טא־טיגע בעטאנט די איינגקייט פון אלע יודישע קרייזען לגבי דער דאזיגער פרא־גע. און אונזערע מאטיווירטע ערקלערונ־גען, וועלכע מיר האבען אפגעגעבען אין נאמען פון גאנצען יודישען פאלק, הא־בען מיר אמשארפסטען פראטעסטירט געגען א קאלענדאר רעפארם, דורך וועל־כען דער שבת וועט נישט מעהר זיין דער סטאבילער לעצטער טאג פון וואך. די דאזיגע ערקלערונג איז נאכהער פון דערמאנטען ספעציעלען קאמיטעט פער־עפענטליכט געווארען אין ענגליש און אין פראנצעזיש.

די פראגע פון קאלענדאר רעפארם וואלט זיך נאך געווים געשלעפט פיעלע יאהרען, ווען טראץ דער פעלקער בונד האט פארגעשלאגען די בעזונדערע רעגי־רונגען, צו גרינדען יעדער ביי זיך אין לאנד א שטודיום קאמיטעט, געווידמעט דורכצושטודירען און האבען די ארויסגעבאַ־ציע וועגען די אינטערעסען און שול־מען פון די בעפעלקערונג לגבי דער פרא־גע, — האט אבער דאך און אלגעמיין די גאנצע אנגעלעגענהייט נישט ארויס־געריסען קיין בעזונדערן אינטערעס, די סיטואציע ענדערט זיך אבער פלוצים דאדורך, וואס מיט 2 יאהר צוריק האט אנגעהויבען אנצונעהמען די אגי־טאציע אין אמעריקא פאר דעם קאלענ־דאר רעפארם מיט דעם אזוי גערופע־נעם „בלאנקא טאג" אנ'אנדער גע־שטאלט, מיט דעם, גרעסטען טעמפא איז דער געדאנק פון „בלאנקא טאג" פראפאגאנדירט געווארען אין פיעל איינ־פלוסרייכע אמעריקאנער צייטונגען. ווען מיר זענען וועגען דעם אינפארמירט געווארען, האבען מיר (די דערמאהנטע פון פעלקער בונד נאמינירטע 5 פאר־שטעהער פון יודענטום לגבי דער פרא־גע), זיך קאנסטיטואירט אלס שטענ־דיגע קאמיטעט, וועלכער ארבייט אויך געמיינזאם מיט'ן אמעריקאנישען יודישען קאמיטעט, געגרינדעט פון הרב ד"ר היימזאהן, צו פערמיידונגען די אינטער־עסען פון שבת, אלס קאנסעקווענצען פון דעם וואנדערענדען 7־טען טאג אין וואך.

— און ווי איז די שטעלונג פון די פארשטעהער פון די אנדערע רעליגיעס צו דער קאלענדאר רעפארם?

— דאס זענען פאלשע נביאים די, וועלכע טוהען, און מיר יודען דארפען זיך נישט פערלאזען פאר די פאלגען פון דער קאלענדאר רעפארם ווייל דער פאפסט וועט נישט געבען זיין צושטי־מונג אויף דער דאזיגער רעפארם, מחמת אויך דער קריסטליכער „זונטאג" ווערט דורך דעם פערוואנדעלט יעדעס יאהר אין אנ'אנדער טאג פון דער וואך. עס איז א טאטזאך, אז ביז איצט האבען שוין פיעל קירכליכע פארשטעהער גע־געבען זייער הסכם אויף דער קאלענדאר רעפארם. דער פאפסט גופא האט, אפשר אלע־פאלס, נאך ביז איצט נישט אויס־געדריקט זיין בעגייסטערונג וועגען דער קאלענדאר רעפארם בצרוף דעם „בלאנ־קא־טאג".

— און וויל זאלען עס זיין די מיטלען, מיט וועלכע מיר יודען דארפען זיך ווער־ען געגען דעם פראיעקטירטען קא־לענדאר רעפארם מיט'ן „בלאנקא־טאג"

— אנהויב קומענדיגען יאהר וועט די ספעציעלע פעלקער בונד קאמיסיע רופען א בעראטונג פון אלע שטודיום־קאמיטעטען מצד די בעזונדערע רעגי־רונגען, אויף וועלכע (דער יודישער קא־מיטעט) ווערט ספעציעל איינגעלאדען.

מיר מוזען דעריבער אנווענדען אונ־זער לעצטער וואפען, כדי אפצושאפען אלע אטאקעס און גלייכצייטיג אלע מא־ראלישע הזיקות מצד די קאלענדאר־רעפארמיסטען.

מיט פרייד קאנען מיר קאנסטאטירען, אז די אינטערעסירטע בעוועגונג האט זיך שוין אנגעהויבען אין דער גאנצער וועלט, ווי יודען וואוינען.

דער אינטערנאציאנאלער ווייבערישער פארלאמענט

700 ווייבער פון דער גאנצער וועלט זיך צוזאמענגעקומען קיין וויען. — אויפ'ן פלענום און הינטער די קוליסען. – אין די מאדען־הייזער און אין די טעאטער'ס

(א בריף פון וויען, (ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט" – – פון פ. לאה

די גאנץ מאס רייץ, וואס דער אוי־בערשטער האט געגעבען במתנה דעם שעהנעם געשלעכט, האבען לעצטענס אנגעהויבען אזוי שטארק צו פערפיל־דערן די וועלט, אז „אייראפא האט שוין דערפון בעקומען קאפ־וועהטאג", אזוי ווי עס האט זיך ערשט נישט לאנג אויסגעדריקט דער רוימישער דיקטא־טאר מוסאליני.

אבער נישט בלויז אייראפא האט דער פון צו זינגען און צו זאגען, נאר אויך אפילו אזא שטארקער קאפ ווי דאס אלטע אזיען און די אייגענע נערוועז פון דעם יונגען אמעריקא טוט אויך שוין וועה דער קאפ פונ'ם ווייבערישען גע־פולדער.

אויפ'ן לעצטען אינטערנאציאנאלען ווייבערישען פארלאמענט, וואס האט זיך אקארשט געענדיגט אין וויען וואו האבען א גאר נישט קשה'דיגע ראל געשפילט די פראווינציע הינדוסקעס, די גאלע לונעצע־רינס, די רייצענדע יאפאנקעס. שוין אפ־געגערעדט פון די אמעריקאנערינס.

דער דאזיגער פארלאמענט, וואס איז נישט אפיציעל בעצייכענט געווארען מיט'ן נאמען קאנגרעס פון אינטערנא־ציאנאלען פרויען־פערבאנד, האט אין משך פון א גאנצער וואך פערפילדערט די וואונדער־שעהנע וויען. אנ'ערך פון 700 דעלעגאטקעס! אויפנאהמען, באנ־קעטען, ספעציעלע טעאטער־פארשטעל־לונגען, אויספלוגען איבער דער שטאט און איבער דער ריזענגרער געגענד און אויסשטעלען. וויזיטען אין די מוזע־אומס און ענדליך דאס ארומלויפען אי־בער די מאדען־הייזער און איינקויפען גאנץ פערשידענע זאכען פון ווינער עלע־גאנץ און שיק — אט דאס זענען גע־ווען די הויפט־ארבייטען פון קאנגרעס. דאס איז פרינג, דער קאנגרעס גופא, איז געווען א צווייט־ראנגיגער ענין, וואס האט קיין רשות און נישט קיין חוב צו בעזוכען. איך קען פיל דעלעגאטקעס, וואס האבען בייגעוואוינט בלויז די פיי־ערונג פון קאנגרעס — אויף די זיצונגען איז זיי עפּיס נישט געווען זיך צו בעמיהלונגען. אין זיי זענען אלע געווען פערנומען מיט טעאטער, קאנצערטען, וויזיטען מיט אלטע און נייע בעקאנטע וכדומה און הייליגע אויפגאבען פון וואס פאהרט אויף א קאנג נאך אין אזא יצר־הרע'דיגע שטאט ווי וויען. ס'רוב דעלעגאטקעס האבען גאנץ פראקטיש פרויען געוועזען, אז זיי וועלען פון די זיצונגען קאנען גע־נוגען פון די בעריכטען, וואס די צייטונגען ווייזען אין די ...

דער סדר־היום פונ'ם ווייבערישען קאנגרעס איז געווען פערבונדען מיט פלע־ערלייא פראבלעמען. מיט וואס האט זיך דער קאנגרעס אליין נישט בעשעפ־טיגט. דאס פראבלעם פון מלחמה און שלום, דער קלאסען־קאמף, ענטוואפענונג, ערציהונג און גייסט פון פאציפיזם, גלייכבערעכטיגונג פון דער פרוי, קאמף געגען האנדעל מיט לעבעדיגער סחורה, אינטערנאציאנאלע שוץ פאר דער פרוי אויף דער עמיגראציע, שוץ פון דער פרויען־ארבייט, קאמף מיט דער עקס־פלאטאציע, קאמף מיט די דעמאראַ־ליזירענדע פילמען. די פראגע וועגען צולאזען די פרוי אויף די הויכע מלוכה־אמטען און אויך אין די דעלעגאציעס פון די מלוכות צום פעלקער־בונד. און נאך און נאך זעהר פיל אנדערע פראב־לעמען, וואס האבען א גרויסע בעדייט־טונג נישט בלויז פאר דער פרוי נאר אויך פאר אונז זינדיגע מענער.

דאס איז א'ארבייט א גרויסע און א ווילטיגע. אבער די נישט־פערגניגענ'ס פונ'ם מיאוס'ען געשלעכט, וואס גרופי־רען זיך ארום דער „ליגע פאר דער גלייכבערעכטיגונג פונ'ם מאן", האבען ארויסגעלאזט א ספעציעלען פלוג־בלאט, אין וועלכען זיי שטעלען פעסט, אז די אלע אויסגעטראכטע פראבלעמען הא־בען נאר בלויז פיגורירט אינ'ם פרא־גראם, און אז מען האט זיי שוין יא בע־ראטען, האט מען עס ארויסגעלאפט אין משך פון דער פרייער צייט, וואס עס איז געבליבען צווישען פיוו א קלאס און דעם וויזיט אין די גרויסע מאדען־הייזער. דאס איז נישט אמת. נאטירליך האבען זיך נישט אלע 700 דעלעגאטקעס קעם ערנסט פערנומען מיט דעם רייכען סדר־היום. אזא זאך איז אפילו נישט גע־מאלט אויף א קאנגרעס פון הויליגע מאנען בולען אדער אפילו אין א פארלאמענט. די הויפט־ארבייט ווערט איינגעטיילט און אפ־געטהון אין די קאמיסיעס, וועלכע טרע־טען שפעטער ארויס מיט בעריכטען פאר'ן פלענום.

די אנגעציאטארען פון קאנגרעס דא־בען זיך בעמיהט איינצוצייהען וואס מעהר דעלעגאטקעס אין דער ארבייט. הונדערטער פון זיי האבען זיך בעמיה־ליגט אין די קאמיסיעס. צעהנדליגער פון זיי האבען ערנסט געארבייט אין די קאמיסיעס פאר'ן קאמף מיט דער פרא־סטיטוציע, מיט'ן אלקאהאליזם, מיט דער פארנאגראפישער ליטעראטור, מיט דער עקספלאטאציע פון דער פרוי אויף דער פאבריק וכדומה.

דעם פארזיץ האט געפיהרט די בע־וואוסטע קעמפערין פאר פרויען־רעכט לאדי אבערדין. אין פרעזידיום זיצען נאך עטליכע בכבוד'ע ווייבערישע כלל־טוערינס, ווי די מוטער פונ'ם פער־שטארבענעם עסטרייכישען פרעזידענט הייניש, לאדי גארדאן, דאקטאר עליזא סאלאמאן פון בערלין, די רומענישע פרינצעסין אלעקסאנדרא קאנטאקוזען, מאדאם סאן קרוא פון פאריז, פריילין העני פארשהאמער פון קאפענהאגען, מאדאם בעטי קעלסבערג פון אסלא און מאדאם בערטא פיפין פון ריגא. קיין פוילישע פרוי איז אין פרעזידיום נישט געזעסען, מסתמא דערפאר, ווייל די פוילישע פרוי האלט זיך נאך זעהר שטארק ביים „טעפעל".

(ענדע זייט 6)

יודישע יוגענד צעלויפט זיך פון אינדוסט־יעלע קורסען אין בירא־בידזשאן

מאסקווא. (יטא) דער סאוויעטי־שער „ערט" טיילט מיט אפיציעל, אז זעבציג פראצ. פון דער יודישער יוגענד, וואס איז אנגעקומען פון אוקראינא און ווייס־רוסלאנד קיין בירא־בידזשאן אויף די דארטיגע בוי־קורסען, זענען ... פון די קורסען אוועק. פון 127 קורסא־נטען זענען איצט געבליבען אויף די קור־סען און לאבאראטאריעס בלויז 53 מענטשען און עס איז פאראן א געפאהר, אז אויך די דאזיגע צאהל וועט קלענער ווערען.

געזונדהייטס־בעדינגונגען פון די פוילישע יודען אויף א פערזאמלונג פון בערלינער דאקטוירים

בערלין. (יטא) דער פערבאנד „אזע" אין דייטשלאנד האט איינגעארד־נעט א פערזאמלונג פון בערלינער יו־דישע דאקטוירים וועגען מיטלען אויס־צובעסערן דעם געזונדהייטס־צושטאנד פון די פוילישע יודען. דער ערשטער רעדנער ד"ר הולדעשטיימער האט גע־האלטען א רעפעראט וועגען דער „גע־זונדהייטס־נויט פון די יודען אין מזרח־אייראפא". דער רעפערענט האט אנגע־וויזען אויף די טיפע שפורען, וועלכע די מלחמה האט איבערגעלאזען ביי יו־דען אין דער פארם פון די סאציאלע קראנקהייטען און קודם כל — טובער־קולאז. דער „אזע" און „טאז" פיהרען א פלאנמעסיגע הילפס־טעטיגקייט, עס איז אבער נויטיג די אונטערשטיצונג פון מערב־אייראפעאישע יודען און בע־זונדערס פון די דייטשע.

מיט גרויס פעראינטערעסירונג איז אויסגעהערט געווארען דער רעפעראט פון פראפ. שטרויס, וועלכער האט אויף דער איינלאדונג פון „דזשאינט" און „טאז" בעזוכט פוילען און זיך בעקענט מיט דער מעדיצינישע־היגיענישער טע־טיגקייט צווישען די פוילישע יודען. פראפ. שטרויס האט צוו. אנר. בעזוכט ווארשא, קראקא, לעמבערג און ווילנא.

דער רעפערענט ערקלערט, אז דער דלות פון די פוילישע יודען, זייערע אנטי־היגיענישע לעבענס־בעדינגונגען און דער מאנגעל פון דער מעדיצינישע־היגיענישער הילף אין די דאזיגע שטעט האבען איהם איבערראשט. א דערפרייענדע ערשיינונג איז דאס, וואס עס ווערט גע־פיהרט א לעבהאפטע הילפס־טעטיגקייט. ה' שטרויס דערמאנט די שוועסטער־שול פון „דזשאינט" אין ווארשא און די היגיענישע אנשטאלטען ביים „טאז", וועלכע בעדינען צעהנדליגער טויזענדער קינדער. מיט בעשיידענע מיטלען פיה־רען זיי א רייכע און נוצליכע טעטיג־קייט. עס איז גנוג אנצוווייזען, אז 20 טויזענד קינדער זענען אויסגעהיילט געווארען פון „פאוואוס" און פיל טוי־זענדער פון טראכאמע.

ד"ר שטרויס האט אויך אונטערגע־שטראכען די פערדינסטען פון דזשאינט און פון זיין דירעקטאר ד"ר קאהאן פאר דעם געזונדהייטס־וועזען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

:0:

דער קאמף ארום דער נאמינאציע פון יודיש גענעראל־גובערנאטאר פון אויסטראליע

סידני. (יטא) די הינגע צייטונג „איוונינג ניוס" פערעפענטליכט א לייט־ארטיקעל וועגען דעם קאמף ארום דער פערזאן פון קינפטיגען גענעראל־גובער־נאטאר פון אויסטראליען. „הינטער די קוליסען — שרייבט די צייטונג — ווערט געפיהרט א מיטאגישער קאמף. די אויסטראלישע ארבייטער־רעגירונג מאכט גרויסע אנשטרענגונגען ביים קא־לאניאל־אמט כדי אויסצופועל'ן דאס בעשטימען פון סער אייזאק איזאקס (א יוד) אלס נייעם גענעראל־גובערנאטאר אויפ'ן ארט פון לארד סטאנהאוון. עס ווערט אנגעוויזען, אז סער אייזאקס איז געווען דער איינציגער קאנדידאט, וועל־כער איז פארגעלעגט געווארען. די אויס־טראלישע רעגירונג האט גלייך אונטער־שטיצט די קאנדידאטור, ווייל זי האט בעשלאסען צו ענדערן דעם מנהג, דאס דער גענעראל־גובערנאטאר פון אויס־טראליען איז אנ'ענגלענדער (נישט קיין געבוירענער אין אויסטראליען) און ווערט דירעקט נאמינירט דורך דעם קע־ניג.

לאדז
17 י' 1930
דינסטאג, כ"א סיון תר"ץ פ' שלח
זון אויפגאנג 3.16
זון אונטערגאנג 7.53

טאג-כראניק

דער פאבאר

ווער דארף זיך היינט צו שטעלען.

היינט, דעם 17-טען יוני דארפען זיך צושטעלען צו דער פאבאר־קאמיסיע נומער 1 (זאקאנטנא 82) די געבוירענע אין יאהר 1909 פון 9-טן קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט — A ביז H

פאר דער קאמיסיע נומער 2 (אגרא־ריאנא 34) דארפען שטעהן די געבוירענע אין 1909 וואס וואוינען אין 14 קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט — E C B A

פאר דער קאמיסיע נומר 3 קאשטשושקי 21 יאהרגאנג 1908 (אדראטשענעסן) פון 9 קאמיסאריאט- פון A ביז Ź

אין שפיטאל פון דער קראנקען - קאסע

מוזען יודישע קראנקע קריגען כשר עסען!

א בריף אין רעדאקציע

חשוב'ער הער רעדאקטאר!

מיר האבען דעם כבוד צו בעטען איך צו פערעפענטליכען אין אייער פיל־געלעזענער צייטונג פאלגענדע ווערטער:

צו דער לאדזער קראנקען־קאסע, וועלכע האט אויסגעבויט א פראכטפאלע געביידע פון א שפיטאל פאר איהרע קראנקע מיטגלידער. די מאס איז געווען א וויכטיגע און איז פון גרויס בעדייטונג פאר דעם לאדזער פראלעטאריאט, וועלכער וועט שוין נישט דארפען אפצוקלאפען די טירען פון די שטאטישע שפיטאלען וואכען־לאנג אנצוקומען אין א שפיטאל ארעין.

אבער צום בעדויערען וועט דער יודישער ארבייטער נישט קאנען געניסען פון דעם שפיטאל און וועט נאך ליידען פון שפיטאל. ווער רעדט פון דעם שטרענג־רעליגיעזען יוד, וועלכער וועט מוזען אנקומען אין שפיטאל און עסען נישט קיין כשר עסען, וועט עס געוויס ביי איהם זיין סם המות און אנשטאט א קוראציע וועט עס אויף איהם שלעכט ווירקען. נאר אויך דער פריינגעזאגענער, וועלכער רעגירט מיט זיין אייגענעם שכל, דער וועט זיך אויך געפינען בעע־עול'ט, וואס ער וועט געצוואונגען זיין צו עסען נישט כשר. יעדען קראנקען בעמיהען זיך סיי די דאקטוירים, סיי אויך די ארומיגע מענשען, איהם צופרידענצושטעלען און איהם נישט אויפצורעגען מיט קיין מינדסטער קלייניגקייט. נישט איין יוד וועט זיך ענטזאגען פון צו געניסען פון דעם שפיטאל און דער וואס וועט יא געצוואונגען זיין אנצוקומען אין שפיטאל, וועט דערפון קיין נוצען נישט האבען.

מיר רעכענען אבער, אז מיר האבען רעכט צו פאדערן פון דער קראנקען־קאסע צו פערשאפען אין שפיטאל אויך כשר עסען און אונז צו געבען א געהעריגע קוראציע פאר אונזערע שווער אויסגעארבייטע געלד, וואס מיר בעצאהלען. אונבערהויפט אין לאדז, וואו די יודישע ארבייטערשאפט שפילט אזא ווירכטיגע ראלע און וואו 90 פראצ. פון די ברויטגעבער זענען יודען. און די אלע האבען דאך א רעכט צו פערלאנגען, אז זייערע געלדער זאלען ווערען פערוועגדעט אויף א ריכטיגע קוראציע.

מיר האפען, אז די אנפיהרענדע אינסטאנצען וועלען פערשטעהן אונזער ריכטיגע פאדערונג און וועלען דאס ערלעדיגען.

מיט דרך־ארץ

זאראמב, מהובערג, וואלמאן, בלאוואט, העבלער.

מאטורישיסטען, וואס ווילען שטודירען אין אויסלאנד

(ב) לאדזער מאטורישיסטען, וועלכע ווילען שטודירען אין אויסלענדישע הויכשולען, דארפען זיך ווענדען וועגען אינפארמאציעס בנוגע הנחה־פעסער און וויזעס צו דער אינטערנאציאנאלער סטודענטען־קאנפעדעראציע.

קינא-לאקאלען

דארפען איבערגעבויט ווערען

אין די קרייזען פון די קינא־בעזיצער האט ארויסגערופען א בעאונרוהיגונג די ידיעה פון די רעגירונגס־קרייזען, וועלכע גרייטען צו אייניגען ארויסצוגעבען א פעראָרדנונג וועגען איבערבויען די אלטע קינא־לאקאלען.

לאדזער קלייניגקייטען.

"יעאם"

די יודישע עמיגראציע־געזעלשאפט "יעאם" אין לאדז האט געפייערט א חנוכת הבית פון אנ'אייגענעם לאקאל. ס'הייסט אייגענעם איז עס אפילו נישט. ס'איז קוים א געדונגען לאקאל. נאר וועלכער לאדזער גביר האט דען אנ'אייגען הויז. ווייניג, וואס ער רופט זיך "פאן גאספאדאזש", ס'פרעגט זיך ווער ס'שטעהט "אויפ'ן קוימען". מיר ווייסען דאך, אז מעהרסטענטייל האבען די הייזער די "גאספאדאשעס", נישט די "גאספאדאזשעס" די הייזער... דעריבער... קוים איז "יעאם" געקומען צו א לאקאל (אנ'אייגענעם, צי א געדונגענעם איז נישט ווייכטיג), האט מען מאקע געדארפט מאכען א חנוכת הבית (ס'איז א סגולה צי רנסה...) און דער עיקר — מ'האט מאקע געדארפט בעגריסען.

אין אזוי ווי פון דעם מין בעגריסען האלטען אונזערע יודען גאר שטארק — פארוואס נישט? א מצוה, וואס קאסט נישט קיין געלד... און אויף אזעלכע "בילינגע" עולם הבא'ס געפינען זיך אין לאדז א סך בעלנים...

האבען מאקע יודען נישט געזשאלעוועט קיין בעגריסונגען — מ'האט געלויבט די לייטונג פון "יעאם" ביז'ן טאג ארעין: אז "יעאם" טוט א דאנקבארע ארבייט. זי שיקט ארוים פרויען צו זייערע מענער. קינדער צו עלטערן, פאר ארבייטער שאפט זי נייע ארבייטס־פלעצער וכדומה.

דער שרייבער פון די שורות איז נישט מסכים מיט די אלע בעגריסער. דער שרייבער פון די שורות האלט, אז "יעאם" טוט נישט קיין דאנקבארע ארבייט. אויב ארויסשיקען פון לאדז קיין אויסלאנד, איז דא אנדערע ארויסצושיקען. ווען, למשל, דער "יעאם" וואלט געקאנט בעוויזען ארויסצושיקען אונזער קהלה קיין חוץ לארץ, ווען "יעאם" וואלט פאר א געוויסען טייל עסקנים געקאנט שאפען וויזעס, ווען "יעאם" וואלט זיך געשטעלט פאר א ציל משלח צו זיין די שאצערס פון די שאצונגס־קאמיסיעס און דאס איבריגע ערב־רב, אט ווען דער "יעאם" וואלט געגאנגען אויף דעם וועג, וואלט איהם אפילו דער שרייבער פון די שורות אויך בעגריסט. העלפען ארויספאהרען א ווייבעל צום מאן קיין ארגענטינא, ווייס איך וואס, דאס איז נישט קיין דאנקבארע ארבייט, דער מאן אין ארגענטינא וועט דעם "יעאם" זיכער נישט זיין דאנקבאר פאר דער טרחה...

אויב "יעאם" וויל ארויף אויף דעם ריכטיגען וועג, דארף ער טון, ווי מיר האבען אויבען אנגעוויזען: — ארויסשיקען די, וואס מ'קאן זיך אהן זיי בעיגעהען!...

אב—נעה.

יצחק קאצענעלסאנ'ס גימנאזיע

האט בעקומען רעגירונגס-רעכט

די בעוואוסטע פילאלאגישע גימנאזיע פונ'ם בעליבטען דיכטער און פעדאגאג, יצחק קאצענעלסאן אין לאדז האט איצט בעקומען די העכסטע אנערקענונג פון בילדונגס־מיניסטעריום — די דאזיגע גימנאזיע האט נעמליך בעקומען די זעלבע רעכט, וואס עס האבען די מלוכה גימנאזיעס. דאס איז א ידיעה, וואס וועט געוויס ארויסרופען א גרויסע צופרידענהייט ביי דער גאנצער לאדזער יודישער בעפעלקערונג בכלל און א בעזונדערס גרויסע פרייד ביי די יודישע עלטערן, וואס ווילען זייערע קינדער געבען באמת א גוטע נאציאנאל־יודישע ערציהונג אין דער סביבה פון א גימנאזיע, וואס איז דורכגעדרונגען מיט'ן יודישען גייסט.

יצחק קאצענעלסאנ'ס גימנאזיע איז שוין פון לאנג איינע פון די שענסטע און חשוב'סטע נאציאנאל־יודישע ערציהונגס־אנשטאלטען ביי אונז אין שטאט. אהן שום שטיצע מן הצד און אהן געזעלשאפטליכע סובסידיעס האט זיך די קאצענעלסאן־גימנאזיע פונאנדערגעבליהט און דערגרייכט צו דער מדרגה פון א מוסטער־אנשטאלט מיט א גאר־הויכען פעדאגאגישען פערנעם, הן לויט זיין רייכען פראגראם און הן לויט'ן ערשטקלאסיגען לעהרער־פערזאנאל מיט דעם דירעקטאר ד"ר האלצבערגער בראש.

די העכסטע שול־מאכט האט ערשט אנערקענט די גלאנציגע לייסטונגען פון דער דאזיגער גימנאזיע און איהר ערטיילט רעגירונגס־רעכט.

די גימנאזיע פון יצחק קאצענעלסאן האט אזוי ארום בעקומען נייע גרויסע מעגליכקייטען פון ענטוויקלונג. און די דאזיגע אנערקענונג איז געקומען צו דער ריכטיגסטער צייט, ווארום צום נייעם שול־יאהר ווערט אין דער דאזיגער גימנאזיע שוין געעפענט די אכטע קלאס און איבער א יאהר וועלען שוין די שילער אפגעבען די מאטורע־עקזאמענס און געניסען אלע רעכט פון מלוכה גימנאזיעס.

פאר די לאדזער יודישע עלטערן און פאר די הונדערטער יודישע שילער, וואס קענען און פיהלען אויף זייער אייגענער הויט די געוואלדיגע שוועריגקייטען, וואס אונזער יוגענד האט אויף איהר וועג פון בילדונג און ערציהונג — איז די קאצענעלסאן־גימנאזיע באמת א גרויס געווינס.

מיר פון אונזער זייט בעגריסען הארציג דעם אזוי פאפולערען און אזוי בעליבטען פאעט און אויסגעצייכענטען פעדאגאג און ווינשען איהם די בעסטע און די שענסטע ענטוויקלונג פון זיין גימנאזיע. אזא ענטוויקלונג און אזא פונאנדערוואוקס, ווי זי פערדינט באמת!

זאדא-וואסער-באלאן האט געפלאצט און פערוואונדעט א זאדע-וואסער-פאבריקאנט

שרעקליכער פאל אויף אלט-שטאט

(—) זונטאג, ווען די היץ אין לאדז האט געבערענט סכנת נפשות און זאדע־וואסער איז אין אונזער שטאט געווען א זעהר אנגעלייגט ארטיקעל, וואס מען האט געקויפט פאר די העגט, — האט פאסירט אן אומגליק מיט א יונגען יודישען זאדע־וואסער־פאבריקאנט.

דער זאדע־וואסער־ליפעראנט קליינמאן פון דרעוונאווסקא 37, איז געווען פערנומען בעים אנצאפען וואסער אין די באלאנען ארעין. אין א געוויסען מאמענט, ווען ה' קליינמאן האט אזוי געארבייט בעי דער מאשין, האט געפלאצט א קופערנער באלאן. פון דער עקספלאזיע איז קליינמאן שטארק פערוואונדעט געווארען אין בויך און איז אנידערגעפאלען אויף דער ערד אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד.

דער ארויסגערופענער דאקטאר האט פעראָרדענט דעם פערוואונדעטען איבערצופיהרען אין שפיטאל ארעין.

קלענערע פראצענטער פון פקדונות.

צוליב דעם, וואס "באנק פאלסקי" האט פערקלענערט די צינזען פון וקלאדען פון 7 אויף 6 און א האלב פראצענט האבען אויך די פריוואטע בענק בדעה צו פערקלענערן די פראצענטירונג פון די פקדונות.

אויסגעבראכען א שטרייק

פון די פלוש-האנד-וועבערם

(:) פארגינען מיטוואך איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די האנד־וועבער (פלוש) אין לאקאל פון פעראיין (רוימער 13). נאכ'ן אויסהערען א בעריכט און ארומרעדען די שווערע לאגע פון די פלוש־האנדוועבער, וועלכע ארבייטען אויף גערינגע לוינען (50% לויט'ן אפמאך פון 9. אקטאבער 1929) און פאר די ארבייט צאהלען די פאבריקאנטען אוים מיט וועקסלען און קאלדרעס — האבען אלע פערזאמעלטע בעשלאסען צוצוטרעטען צו א שטרייק־אקציע און ארויסצושטעלען פאדערונגען: 1) בערעכענען די לוינען לויט'ן אפמאך פון 20. יולי 1928, 2) אנערקענען דעם פראפ. פעראיין און נאך אנדערע.

D-ra Lustra
DORADO

"געריכטס-אפליקאנט" בעקומט 6 חדשים תפיסה

פאר בע'גנב'ענען זיין בעקאנטע

(§) אין קרייז־געריכט איז נעכטען פארגעקומען דער פראצעס פון א געוויסען אלעקסאנדער זאלאטאוו, וועלכער האט זיך פארגעשטעלט פאר א געריכטס־אפליקאנט און אויסגענארט בעי דער ביוראליסטין פון דער קראנקען־קאסע קאמשינשעלסקא 50 זל., וואס זי האט בעדארפט איינצאהלען אין פויזגער געריכט, און שפעטער ארויסגע'גנב'עט פון איהר שטוב הכלים, און ווערט פון 190 זל.

זאלאטאוו האט זיך נישט מודה געווען. ער האט גע'טענה'ט, אז דאס האט זי איהם געמאכט אזא בלבול, ווייל ער איז געווען איהר געליבטער און לעצטענס האט ער זי אוועקגעווארפען.

דאס געריכט האט איהם פער'משפט אויף 6 חדשים תפיסה.

די אביטוריענטקעס

פון יודישע פרויען גימנאזיעס

אין פרויען־גימנאזיום פון מאריא האכשטיין האבען ערהאלטען מאטורעס פאלגענדע אבסאלווענטקעס:

ברייטשטיין אסתר, ברילינאנט רחל, גרינבערג שרה, יאקובאוויטש גוטא קאפלאן סימא, קעסטין חוה, קיוומאן ווימנע, קריגסקא חוה, קראנמאן גוטא. קרישטאל פרלה, לעווין מרים, לעווינסאן חנה, ליפשיץ מלכה. מייזלער דבורה, מאלינאיאק אסתר, מארקאוויטש גלדה. פיורקא שיינה, פוסטעלניק רבקה, סטריקאווסקא ליבה, שיינבערג מרים, שצאראנסקא גיטל, שווארץ שרה, וואקסבערג מלכה, ווארשאווסקא בראנדל, וואזא בערטא, זאנדבערג צירל, זילבערבלאט פרידריקא, אולינאווער חוה, זיבענבערג שרה.

אין דער פרויען־גימנאזיע פון יאשונסקא־זעליגמאן האבען זיך שוין פערענדיגט די מאטורע־עקזאמענס. מאטורא האבען בעקומען פאלגענדע שילערינס: רבקה בלאשטיין, אסתר צעדערבוים, הענא פיינטלאוויטש, מירל פרידע, פערל גוטמאן, רבקה הערץ, בילה האפמאן, חנה הארן, פאולינא פאנטעל, פריידעל לאה רעזענבערג, באשא סעלין, יוכבד שפירא, חנה ווינשטאק און מלכה וויינבערג.

יודיש טעאטער
אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן
אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום לעצטע פארשטעלונג פון
מאריס לאמפע
היינט דינסטאג, דעם 17-טען יוני 9 אווענד
לעצטע געזעגענונגס-פארשטעלונג
דאס גרויסע מייסטער-ווערק
גאט פון נקמה
אין 3 אקטען פון שלום אש
אלע פארשטעלונגן צו פאפולערע פרייזען פון 80 גר. ביז 2.50
ס'נעמט אנטייל לויט א.ב. פרויען: בעזמאן, נערה, פאדערמאן, דיכטענבערג און ליבראווסקא, מענער אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, הערשקאוויטש, האמבורגער, נייהויז, פאלאנסקי און ראקאוו
מוזיקאלישע לייטונג—ל. זעלמאן.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

די פערדיונגערונג פון הויט

די פערגעטערונג פאר דער שענקייט פון די פרוי, בעקומט אנ'אויסדרוק אינ'ם קולט פון איהרע גייסטיגע ווייבליכע אייגענשאפטען, ווי אויך אין דער הארמאניע פון איהר צארטער פנים־הויט. גאנץ זעלטען טרעפט מען היינט אלע מעלות פון א נארמאלע הויט, און די סיבה פון דער דאזיגער טרויעריגער ערשיינונג ליגט הויפטזעכליך אין דעם נישט ראציאנעלען אויסוואהל און נישט געהעריגער אנווענדונג פון די קאסמעטישע פרעפאראטען צו פלעגען די שענקייט. דען א ענטשפרעכענדע הויט פון פנים פאדערט נישט קיין ערפרישונג, אויך נישט קיין ענטפעטיגונג, נאר אויסשליסליך צו פערהיטען פון א פערהארטיגונג פון די הויט, בכדי אזוי ארום צו ענטבלויזען די זאפטיגע יוגענדליכע הויט־נעווערבען. קאלט וואסער בעגינסטיגט א פערהארטיגונג פון דער הויט, אויך די זון, גליצערין, מעטאל־פודערס, און קרעמס, וועלכע ענטהאלטען א איבערפלוס פון וואסער, ברענגען צו א שנעלען קנייטשען פון דער הויט. בעיזונדערס זענען דאס גורם די קרעמס מיט פיל וואסער, וואס ווערען געברויכט איידער מען בענוצט דעם פודער. מען דארף זיך דעריבער וואשען מיט הייס וואסער און מיט דעם מאנדעל־אבפאל פון Dr. Luster דאס דארף מען טון נאכדעם, ווי מען שמירט איין דעם פנים מיט קרעם "Mira" Dr. Luster צום שטענדיגען ווייך־מאכען די הויט אין ווירקזאם.

Puder egzotyczny Dr. Lustra

פערזענליכעס

דער ספעציאליסט פון קינדער־קראנקהייטען, ד"ר א. כאלאווימשיק, איז שבת צוריקגעקומען פון מאריענבאד, וואו ער האט פערבראכט די אורלויב־צייט.

די נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

פ. לופיצ'ץ פעטריקאווער 193, מ. סוילער פעטריקאווער 46, גראשקאווסקי קאנסטאנטינער 15, פע־עלמאן צעגעלניאנא 64, ניעווירצאווסקי אלעקסאנדערראווסקא 87, יאנקיעלעוויטש עלטער מארק 9

די 3-טע אלפוילישע קאנפערענץ

פון יודישע פרויען-פערבאנד "וו.י.ז.א."

(א קורצער איבערבליק) – פון צייהן-דאקטאר מלכה רעזניק

אויף דער פייערליכער ערעפנונג פון דער קאנפערענץ און איינעגעם שעהן־דעקארירטען לאקאל פון דער ווארשאווער "וויזא"־אפטיילונג, זענען געווען אנוועזענד אויסער די דעלעגאטינס אויך פיל אנגעזעהענע געסט.

די פייערליכקייט און דער ערנסט, וואס האט געהערשט אין זאל פון ערשטען מאמענט אן, האט זיך ערפיללט אלעמען, סיי די דעלעגאטינס, סיי די געסט און איז געבליבען אלס עמבלעם פון דער קאנפערענץ אויף דער גאנצער צייט, וואס זי האט געדויערט.

זעהר א גרויסער אונטערשייד איז צווישען די צוויי "וויזא"־קאנפערענצען, וואס זענען פארגעקומען אין די פערגאנגענע יאהרען און דער איצטיגער דריטער קאנפערענץ. צו דער ערשטער אלפוילישער "וויזא"־קאנפערענץ, וואס איז פארגעקומען אין ווארשא אין יאהר 1928, זענען געקומען 18 נאך גאנץ נאאיווע דעלעגאטינס פון דער פראווינץ, נאר צו אינפארמאציע־צוועקען. זיי זענען געווען נייגיריג צו וויסען, און וואס בעשטעהט דאס פראגראם פון יודישען אלוועלטליכען פרויען־פערבאנד "וויזא" און מיט וואס קאנען זיי מיטהעלפען דעם יודישען פאלק ביי זיין אויפבוי־ווערק פון דער נאציאנאלער היים אין ארץ־ישראל.

די 32 דעלעגאטינס פון דער צווייטער אלפוילישער "וויזא"־קאנפערענץ אין יאהר 1929, זענען שוין געווען פרויען, פול מיט ענטוזיאזם פאר די ציוניסטישע אידעאלען. פון די בעריכטען, וואס זיי האבען אפגעגעבען וועגען זייער טעטיגקייט פאר'ן אפגעלאפענעם יאהר, איז געווען קלאר צו זעהען, אז יעדע איינגע פון זיי און איהר שטאט, האט זיך פערנומען מיט קולטורעלער און ערציהערישער ארבייט. עס איז געווען צו זעהען פון די בעריכטען, אז אפגעגעבענדיג זיך מיט דעם גאנצען ברען פון זייער נשמה דער ציוניסטישער טעטיגקייט האבען זיי אנגעהויבען צו לערנען און פערשפרייטען די העברעאישע שפראך, האבען איינגעפיהרט די יודישע טראדיציע ביי זיך און די הייזער, זיי האבען אנגעהויבען איינפלאנצען אין די הערצער פון זייערע קינדער יודישע זעלבסטווירדע און ליבע צו זייער אייגענעם פאלק.

מיט איין ווארט: דאס זענען שוין געווען פרויען, וואס האבען ריכטיג אויפגעפאסט די ראל פון דער יודישער מוטער פאר דעם אויפבוי־ווערק אין ארץ־ישראל, אז און זייערע הענד, און די הענד פון די יודישע מוטערס, ליגט דער גורל און צוקונפט פון יודישען פאלק.

די 50 דעלעגאטינס, וואס זענען זיך איצט צוזאמענגעקומען פון פיל פוילישע שטעט און שטעטלעך אויף דער דריטער אלפוילישער "וויזא"־קאנפערענץ, דאס זענען געווען בעוואוסטזיניגע מענשען, וואס האבען פערשטאנען אפצושאצען דעם איצטיגען ערנסטען מאמענט אין יודישען לעבען. נאך איידער מען איז צוגעטרעטען צו דער טאג־ארדנונג, האט זיך געלאזט הערען פון דער קאנפערענץ דער וועה־געשריי פון זייערע פערוואונדעטע הערצער, וואס האט זיך אויסגעדריקט אין דער איינשטימיג אנגענומענער שארפער פראטעסט־רעזאלוציע, וועלכע איז איבערגעשיקט געווארען צום ענגלישען קאנסול און וועלכער עס ווערט אויסגעדריקט דער צער און צארן פון די יודישע מוטערס אויף די מענשען, וואס לייגען שטיינער אונטער די פיס פון זייערע קינדער, און אויך דעם גרויסען אונרעכט, וואס ווערט געטאן מיט'ן שליסען פאר זיי די טויערען פון ארץ־ישראל.

אין דער רעזאלוציע ווערט אויך אויסגעדריקט די טיפסטע און ערנסטע ענטשלאסענהייט פון די יודישע מוטערס און שוועסטער, זיך נישט אפצושרעקען און זיך נישט אפצוהאלטען פון קיין שום קרבנות, מקריב צו זיין מיט אלץ, וואס עס איז זיי הייליג און טייער, און ווייטער פיהרען דעם הייליגען קאמף פאר'ן אויפבוי פון דער יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ־ישראל.

פון די בעריכטען, וואס די אלע דעלעגאטינס האבען נאכדעם אפגעגעבען וועגען זייער טעטיגקייט פאר'ן פערגאנגענעם יאהר, איז געווען צו זעהען, אז זיי האבען אויסער פאר "וויזא" זעהר פיל און ערנסט געארבייט פאר'ן "קרן קימת" און "קרן היסוד". זיי האבען זיך אפגעגעבען א דין וחשבון און פערשטאנען, וואס די דאזיגע צוויי אינסטיטוציעס בעדייטען פאר דער צוקונפט פון יודישען פאלק.

א זעהר ערנסטען און הארציגען כאראקטער האבען אויך געטראגען די רעדעס און בעגריסונגען פאר דער קאנפערענץ, וואס ס'האבען געהאלטען די פארשטעהער פון א סך אינסטיטוציעס.

פיל מיט ליבע און יראת הכבוד פאר די מיטגלידערינס פון "וויזא" און זייער טעטיגקייט איז געווען די רעדע פון ד"ר גאלדפלאם, דעם פערשטעהער פון דער יודישער "אגענצי" אין פוילען.

פיל מיט בעגייסטערונג פאר די לייסטונגען פון די "וויזא"־מיטגלידערינס פאר'ן קרן קימת און קרן היסוד זענען געווען די בעגריסונגען פון פרוי ווידראוויץ, דער פערשטעהערין פון קרן־קימת אין ירושלים, און פון ד"ר אלעקסאנדער גאלדשטיין, דעם פערשטעהער פון קרן־היסוד פון לאנדאן, וואס וויילען איצט אין פוילען.

ווארעם און הערצליך זענען געווען די בעגריסונגס־רעדעס פון ה' פאלאקעוויץ, דעם פערשטעהער פון צ.ק. פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פון ה' גארדאן, וועלכער האט בעגריסט די קאנפערענץ אין נאמען פון "תרבות", און אויך פון נאך פיל אנדערע קולטורעלע אינסטיטוציעס, מיט וועלכע די "וויזא"־מיטגלידערינס ארבייטען־מיט אין גאנץ פוילען.

נאך צוויי טעג און אוונדען פון אונאויפהערליכער שווערער ארבייט אין פלענום און אין די קאמיסיעס, נאכדעם, ווי עס ווערען אנגענומען א ריי וויכטיגע רעזאלוציעס און עס ווערט אויסגעקליבען דער צענטראל־קאמיטעט (פון לאדזער "וויזא"־אפטיילונג נעהמען ארעין אין צ.ק. די פרויען ברודא, גאלדבערג, לאנגע, רעזניק, וו. ספעקטאר און ב. ספעקטאר) איז מאנטאג דעם 9. יוני 12 א זייגער בייבאכט מיט דעם געזאנג פון "התקוה" די דריטע אלפוילישע "וויזא"־קאנפערענץ געווארען געשלאסען.

—:0:—

סענסאציאנעלע פרטים פון רויב-אנפאל אין דער „לאדזשער האנדעלס-באנק"

דעם 7טן יוני פון טאג און נאכטען נעמען, ... אונגעהויערליך דרייסטער רויב-אנפאל אין דער לאדזשער האנדעלס-באנק און אין קאסע קאמשושקי 15 וואס, וואס ... באנדיטען האבען אויסגעפיהרט ... רויב אין מיטען העלען טאג און ... בייזעלבע אומשטענדען, ווי ... אין דער קאסע שטיב אלע, וואס ... זיך גראד געפינען אין באנק, ... האט ארויסגערופען א געוואלדיג ...

אלע פאליציי-אקציאנען ... און לאדז און אין גאנץ ... וועגען אויך מוטען ..., אויפגעוואכט געווארען, כדי איינמערצונעמען א ... נאך די קאסע-ברעכער, וועלכע ..., ווי מען גוט אונטער פון פאליציאנישע קוועלען, אפעריערט ביים אויספרעגען די פאנצער קאסעס מיט מלשינים פון גענעסטען סיסטעם. מיט אזעלכע גנב'ישע כלים בענוצט מען זיך נאך אין ענגלאנד, וועלכע האט, ווי בעקאנט, די גרעסטע קאסע-ברעכער אין דער גאנצער וועלט.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די קאסעס זענען נישט אויפגעבראכען געווארען מיט די בעריהמטע „ראקעס" נאר זייערע שלעסער זענען אויסגעבראכענט געווארען.

די פרטים פון דעם שטורעמדיגען אנפאל שטעלען זיך פאר אויף אזא אופן: זונטאג, 1 אזייגער בייטאג, איז דער וואכטער ..., וועלכער וואוינט אויף ... שקאפיען 8, ארויסגעגאנגען מיטאג עסען. אין דער באנק איז דאן אבער געבליבען נאר דער 20-יעהריגער שליח פון דער באנק, ..., וועלכער ארבייט שוין אויף דעם פאסטען 3 יאהר.

... מאכט אין צוריק געזונט פון מיטאג, ... אין צורישען ... קאסעס ... פון ... פאנצער-קאסע ... גאנצע ... שטאט.

[illegible]

דאן האבען אויף ... פון ... 1700 דאלאר.

[illegible]

לאדזשער טראגעדיע אין צאפאט

יודישער סוחר כאפט איין צאפאט זיין ווייב מיט א געליבטען און שיסט אויף איהר פון א רעוואלווער

ווען דער מאן ווערט ארעסטירט, אנטלויפט די פערוואונדעטע פרוי מיט איהר געליבטען

(§) דער לאדזשער אויספארשונגס-אמט האט געלעסט בעקומען א ידיעה וועגען א פאמיליען-טראגעדיע, וואס האט זיך אפגעשפילט אין צאפאט. די העלדען פון דער טראגעדיע זענען לאדזשער איינוואוינער.

מיט א פאר וואכען צוריק האט דער לאדזשער סוחר ה. ר. ... פרוי און 2 קינדער קיין צאפאט.

מיט א וואך צוריק האט ר. בעקומען א בריוו פון זיין פרוי, אז זי ווילט זיך זעהר גוט, די קינדער זעהען נוט אויס א.א.וו. מיט א פאר טעג שפעטער האט ער אבער דערהאלטען א דעפעשע פון זיין נעהענטען שותף מ., און וועלכער ...

ער גיט איהם איבער, אז ער איז א גרויסער שוטה, וואס ער גלויבט אזוי זיין מיטער ווייבעלע און שוקט איהר געלד אין דער צייט, וואס זי שלעפט זיך דארט ארום מיט א געליבטען, וואס קומט צו איהר אויף אפטע וויזיטען פון דעטשלאנד. ... נישט גלאט אויסטראכטען א ממזר-פלפול.

האט ר. דערויבער בעשלאסען תיכף ארויסצופאהרען קיין צאפאט.

געקומען אין פערפאהרען צו דער וואוינונג פון זיין פרוי, האט ער דארט ...

גנועהען אזוינס, וואס האט איהם תיכף אויפגערעגט און דער רוטפונקט פון זיין פריינד'ס ווערטער. ער האט, נעמ-ליך, געטראפען זיין געטרייע ווייבעלע ווצען אויף דער קאנאפע מיט עפעס א פרעמדען יונגערמאן און א גאנץ אונ-צוגעדרוקטער פאזע. ... גלעזער א הוספעדישען קוואטש.

אבער אין דעם מאמענט האט א קנאל געטון א שאס פון א רעוואלווער, און די פרוי איז מיט א פערבלוטיגטען ארעם אוועקגעפאלען אויף דער קאנאפע. דער קאוואליער, וועלכער איז אויס, נישט קען הונ-דערט-פראצענטיגער רומער, האט אנ-שטאט צו פערטהיידיגען זיין געליבטע, א כאפ געטון אויף זיך די מארינארקע און אנטלאפען דורכ'ן פענסטער.

דער אויפגערעגטער מאן האט געוו-מען מאכען א רעוויזיע אין דער פרוי'ס קארעספאנדענץ און געפינען דארט די פאטאגראפיע פון איהר געליבטען און א-נערגעשריבען מיט'ן נאמען משה ר. די דאטע פון דער פאטאגראפיע איז געוועזען פון יאהר 1917. דאס איז, אלזא, א בעווייז, אז זי קען זיך שוין מיט איהם נישט פון היינט און נישט פון נעכטען.

דער סוף פון דער מעשה איז געווע-... די פרוי האט ... איינגעקויפט ... און מען איז ..., ... און די פרוי האט מען אנגעהויבען ראטעווען.

שוועל איז עס נישט אנגעקומען, ווייל די וואונד איז אויפ'ן ארעם און נישט גע-וועזן קיין שווערע.

נאך דער אויספארשונג האט מען דעם מאן בעפרייט, אבער קומענדיג אהיים אין דער וואוינונג פון זיין פרוי, האט ער זי שוין נישט געטראפען. זי איז אונטער דער צייט אנטלאפען מיט איהר געליבטען און מען ווייסט נישט וואוהין...

—:0:—

מעז האט ב"ה אין לאדז געשמאק חתונה...

סטאטיסטיק פון זווגים

(א) א סטאטיסטיק פון 1928 און 1929 בעווייזט, אז די צאהל חתונות אין לאדז האלט אין איין שטייגען. אין 1928 זענען פארגעקומען אין לאדז 5786 חתונות, אין 1929 — 5869 חתו-נות. דערביי האט די צאהל פרעלינ-גע מענער בעטראפען 90 פראצענט, 9 פראצענט אלמנים. פרעלינס האבען אין דער צאהל החתונה געהאט 94 פראצענט, אלמנות 5 און א האלבען פראצענט, 0.6 פראצענט גרושות.

אין 1928 זענען רעגיסטרירט געווא-רען 965 יודישע חתונות, אין 1929 — 1200 יודישע חתונות.

א מוטער צושמעטערט דאס קעפעלע פון איהר קינד אין א שטיין

(פ) עמליבע דאר ז... וועלכע האבען שפאצירט א... דארף מא־כאה, הינטער קאלוש, האבען בעמערקט ליגען אין א רוי א קערפערל פון א טויט-קינד. די פיסלעך פון דעם קינד זענען געווען צובראכען און דאס קעפעלע צושמע-טערט.

די פאליציי האט תיכף אונטערגענו-מען אן אויספארשונג און פעסטגע-שטעלט, אז דעם מארד איז בעגאנגען די מוטער פונ'ם קינד, א געוויסע רא-ווליע גענשבאר, א בעטלערין. זי האט דאס קינד צושמעטערט אין א שטיין.

די לעגענדארע פרענקעל-ירושה ווידער דערוועקט געווארען

לאדזשער „פרענקעל'ס" כ'יעגען שוין נעהעו גייטעלעך...

(פ) אין זיין צייט האט אין לאדז זיך געוואלדערט מיט דער בעריהמטער פול-יאנצי-ירושה פרענקעל. פיל לאדזשער קרובים פון דעם פערשטארבענעם דא-לארען-מיליאנער האבען ענערגיש זיך בעמיהט צו דערשלאגען זיך צו דעם אוצר נאלד. אבער אלע בעמיהונגען האבען זיך אויסגעלאזט מיט א טמר.

איצט האבען די לאדזשער פרענקעל-יורשים בעקומען א ידיעה, אז דער ירושה-ענין איז ווידער אויפגעוועקט גע-ווארען. אין אויסלאנד, בעזונדערס אין דייטשלאנד, האבען די פרענקעלס בעקו-מען א רייה נייע דאקומענטען, וואס בע-ווייזען, אז זיי זענען די אמת'ע קרובים און יורשים פון פיליאנצ'נען מיליאנער. צוליב דעם האבען זיך בעגעגט די פער-בינדונגען צווישען אמייגע לענדער, וואו עס געפינען זיך די פרענקעלס. עס איז שוין ארויסגעשיקט געווארען א ברוף צום ארוואקאט בושאף אין בערעליי, וועלכער זאל אינטערגעמען שריט צו רעאליזירען די לעגענדארע ירושה.

מיר האבען א רייכן מאגיסטראט

אבער די בעפעלקערונג...

(א) דאס פערמעגען פון דער לאדזשער קאמונאל-מאכט איז אפגעשאצט געווא-רען (א חוץ די פלוסיגע אקטיווען) אין דער הויך פון 92 מיליאן 26,475 זל., דערביי בעטרעפען די איינעוועגליכע גע-מער 29.503.457 זל., די קאנאליזאציע-נעץ 27,683,416 זל., בוי-אינוועסט-ציעס 15,510,987 זל.

מיר האבען, אלזא, א רייכען מאגיס-טראט, אבער ווי עס זעהט אויס מוז'ן פערמעגען בעי דער איינוואוינערשאפט אין אונזער צו שרייבען....

און מען האלט אין איין פרעסען די שטייערען.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזשער טאגעבלאט"

זעלבסטמארד פון א נארביישטלאז

(§) אין רודא פאביאניץ האט א נע-ווסע יוזעפא הענוג אויסגעטרונקען א פלעשעלע סם מוט'ן צוועק צו בעגעה'ן זעלבסטמארד. אין א האפיטאלטאז צו שטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל ארוין. דעם זעלבסטמארד איז זי בעגאנגען אויס נויט.

טעאטער און קונסט

היינט אפשידס-פארשטעלונג פון מאריס לאמפע

מאריס לאמפע, דער גאסטראלער אין יודישען טעאטער און פולהארמא-ניע, וועלכער האט בעוויזען דא צו ווע-רען פאפולער און בעליבט, פערענדיגט היינט זיינע אויפטריטען אין לאדז לאט פע איז א פולזעטוג בעגאבטער אר-טיסט מיט גרויסע מצעניסע מעגליכקי-טען און פונקט אזוי פולזעטוג איז אויך זיין רעפערטואר. ליידער זענען איצט די בעדינגונגען און א משטעגדיגען פון יו-דישען טעאטער אין לאדז אזעלכע, אז אונזער גאסט האט נישט געהאט קיין מעגליכקייט צו ווייזען זיך דוקא אין די בעסערע זאכען פון זיין רעפערטואר. אבער אויך אין די פיעסען, אין וועלכע ער איז דא אויפגעטראטען, האט ער צו-געצויגען צו זיך די אויפמערקזאמקייט מיט זיין ארטיסטישען פערנעהם און שוואונג.

היינט קומט פאר אין „פולהארמא-ניע" מאריס לאמפע'ס אפשיד-פארשטע-לונג, צו וועלכער עס ווערט געגעבען „גאט פון נקמה" און עס וועט געוויס זיין א נחת רוח פאר די צאהלרייכע אני-רעגנער זיינע צו זעהען דעם טאלענטיר-טען שוישפילער און דעם בעריהמטען שטיק פון שלום אש.

היינט פוילישע פרעמיערע פון „יודישן קעניג ליר"

היינט קומט פאר די פרעמיערע פון דער אין אמעריקא זעהר פאפולערער פיעסע פון יעקב גארדין „דער יודישער קעניג ליר". די דאזיגע פיעסע, וואס יעקב גארדין האט פערפאסט פאר מי-...

[illegible]

... נאיעווסקא, לאפינסקא, מאלינאווסקא. ווי אויך די ה"ה וויגנאוער, לענק און בראניעוויטש.

דער „יודישער קעניג ליר" איז ספע-ציעל איבערארבייט געווארען פאר דער פוילישער בינהע דורכ'ן בעקאנטען ווא מאטורג און רעושיסער מארק ארנשטיין וועלכער האט ספעציעל צוגעגעבען א רייה כאראקטעריסטישע יודישע טענץ און לידער.

—:0:—

א גארטען-פערוויילונג לטובת די באראכאוו-שולען

שבת, ד. 28. יוני וועט אין העלענא-פארקומט א גרויסע גארטען פערוויילונג לטובת די באראכאוו-שולען.

דאס פראגראם וועט זיין זעהר רייך. דער סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער דירעקציע פון פראפ. מ. רודער וועט אויספיהרען א פאפולערען קאנ-צערט פון יודישער מוזיק. א הגין דעם וועט אין גארטען שפילען דער בלאז-ארקעסטער פון דער ספארט-געזעל-שאפט „שטערן". אויף דער עסטראדע וועלען ארויסטרעטען מיט א גאנצער רייה אקטועלע מאנאלאגען און גרא-טעסקען בעקאנטע ארטיסטען פון טעא-טער „ארדם". ס'וועלען אויך אויסגע-פיהרט ווערען טפארט-איבונגען.

א בעזונדערער אכט ווערט געלייגט אויף דער ספעציעלער קינדער-פערוויילונג, וועלכע וועט זיך אנהויבען 2 נאכמיטאג.

פערקויפטע נשמות

שפאנענדער ראמאן

(76 פארטזעצונג)

טאני האט געהערט די פראגע און דעם ענטפער. זי האט א געשריי געטון פון פרייד, מיינענדיג, אז דאס האט פאקטיש ברייטשייד געפאדערט, אז מען זאל זי בעפרייען.

די מוטער בארבעט איז געקומען צו געהן מיט'ן מיניסטער, איהם צוגעפיהרט צו די בעאמטע, וועלכע האבען זיך באלד דערוויטערט, איבערלאזענדיג א גרעסערע סומע געלד.

— טראג אוועק דאס געלד! — האט זיך „פלעדער-מויז" געווענדעט צו דער פרוי, — איך וויל אזוי...

פלוצלינג האט טאני ארויסגעלאזט א פערצווייפעל-טען אויסגעשריי.

— וואס איז דאס? — האט זי אויסגערופען, אפ-שפרינגענדיג אן א זייט, ווייל אין דער פינסטער האט זי אויגענבליקליך נישט דערקענט פלעדערמויז'ען.

פלעדערמויז האט גארנישט געענטפערט, נאר פער-ווארפען א מאנטעל אויף דעם מיידעל'ס קאפ. טאני האט זיך נישט געקענט ווערען. זי האט געהאט געבינדען די הענד. און בלויז פון צייט צו צייט האט זי איהם א שטויס געטהון מיט'ן פוס. ער האט זי געשלעפט, ווי א שמאטע פאראויס, אומקוקענדיג זיך אויף אלע זייטען, צי עס קומט נישט קיינער אן. אהין שטערונגען האט ער זיך דערנעהנ-טערט מיט טאני'ן צו „סאוועס" הויז און זי דארט אריינ-געשלעפט.

— יעצט ביזט דו מיינע! האט ער טריומפירענדיג אויסגעשריגען: — ענדליך! ענדליך! דאס מיידעל, וואס האט נאך נישט געהערט צו קיין שום מאנספערשוין, וועט די נאכט געהערען צו מיר. און אזוי, ווי זי וועט גוטווילוג זיך נישט וועלען מיר איבערגעבען, וועל איך זי צווינגען דערצו.

— מוהמעשי! — האט ער זיך געווענדעט צו דער אלטיטשקער, — נעהם דאס געלד און בעהאלט ערגיץ.

— און וואס וועלען טענה'ען די איבריגע חברים? — האט זי א פרעג געטהון — וואס דו נעהמסט דיר אליין אלעס?

— האלט סימיל! דו אלטע מכשפה! דו היבסט שוין ווידער אן. איך ראט דיך, אז דו זאלסט בעסער שווייגען, אז דו וועסט בעהאלטען דאס געלד, זאלסטו זעהען, אז עס זאל מיר דא קיינער נישט שטערען. די אלטע האט אויף אלעם מסכים געווען, וויסענדיג, אז זי קריגט ארנטליך בעצאהלט פאר איהר טרחה.

פלעדערמויז האט זיך פערשלאסען מיט'ן מיידעל אין זעלבען צימער, וואו עס איז ביז יעצט געזעסען דער מיניסטער. דא האט ער ערשט אראפגענומען פון איהר דעם מאנטעל, אונטער וועלכען זי האט קוים געקענט עטעמען.

— און דו בעגעהסט זיך מיט מיר אזוי ברוטאל? — האט טאני איהם א פרעג געטון, אראפווארפענדיג פון זיך דעם מאנטעל. — און וואו איז ברייטשייד?

— איך ווינש איהם, אז ער זאל נאך אומקומען די היינטיגע נאכט! — האט פלעדערמויז געענטפערט. — יעצט געפינט ער זיך אין די קאטאקומבען.

— איך וויל צו איהם געהען. — האט טאני נאך א ווייל א זאג געטון.

„פלעדערמויז" האט א פערלייג געטון די הענד אויף די ברוסטען און זי אפגעמאסטען פון קאפ ביז פיס.

— אזוי איילסטו זיך. דו האסט מורא, אז ער יועט דיר אוועקקומען? — האט ער פון איהר געה'וזק'ט — איך מיין, אז דו וועסט דיך מוזען צוגעוואוינען צו מיר, דער-פאר, ווייל ברייטשייד האט שוין א אנדערע.

— איך וויל די מינוט געהען צו איהם! — האט טאני א זאג געטון מיט א פעסטען טאן, טהוענדיג א ריס די שנור, וואס האט פעסט געפענטעט איהרע הענד.

פלעדערמויז האט זיך גארנישט אנגערופען, ער האט זיך נאר בלויז צו איהר דערנעהנטערט און א קוק געטון אויף די שנור.

האסט פערשטאנען?

— עס שאדט נישט, עס איז פעסט פערבינדען, א, היינט בינדט מען א סך פעסטער, ווי א מאל. — האט ער געזאגט.

— איך וויל זעהען ברייטשייד'ן! — האט טאני א טופע געטון אין דער פאדלאגע מיט איהרע דראבנע פיסעלעך.

— דאס וועסטו קיינמאל נישט דערגרייכען, מיין טייערע! — האט „פלעדערמויז" געשפאסט. — וואס מיינסטו, דאס איך בין ווינ'ס א יונגעל, אז איך זאל זיין צו זיין דינסט? איך בין יעצט דער זעלבער הערשער, וועס ער. דו קאסט מיך צו טייער, מיין שעהן טייבעלע. איך האב פאר דיר אוועקגעגעבען דעם מיניסטער. אמת, איך האב טאקע צובעקומען א ביסעל געלד אויך, אבער יעדענפאלס האב איך פאר דיר טייער בעצאהלט און דו געהערסט יעצט אויסשליסליך צו מיר. איך קען טהון מיט דיר, וואס מיר נאר געפעלט. דו האסט פערשטאנען, שעפסעלע?

טאני האט אויסגעשטעלט א פאר אויגען, נישט קע-נענדיג פערשטעהען, וואס דא איז פארגעקומען. — זי, וואס איז אפילו אין דער היים, אין דער רויבער-נעסט פערבליבען א צנועה, זאל יעצט דארפען פאלען א קרבן אויף פלעדערמויז'ס הענד?

— ריהר מיך נישט אן. — האט טאני געדראהט. ברייטשייד האט מיר א סך צו פערדאנקען. ווען ער וואלט געוועזען געוואוסט, וואס דא קומט פאר, וואלט ער דיך צוריסען אויף פיצלעך.

(פארטזעצונג קומט)

דער פרויען-פּאַרלאַמענט

(ענדע פון זייט 3)

דאָס „פּלוג-בלאַט" פון דער דערמאָנטער „ליגע פאַר גלייכבערעכטיגונג פון מאַן" האָט דעם קאָנגרעס אָנגערופן „ווייבערישע פּלוידערײ". דאָס איז, נאַטירליך, נישט אמת. ווארום שטענדיג מוז מען פריהער אָנקומען צו רייד איידער מען דערשלאָגט זיך צו עפּעס, וואָרום ווי זאָגט רש"י: הכל נברא במאמרא. הײַנט זאָגט מען אפילו, אַז אַלץ איז פּוסק-מלאכה: והא ראיה די פּאַרלאַמענטן, וואו עס האָבן זיך ביז איצט דער לעצטער צײַט געפינען בלויז מאַנספּילער, האָט מען אויך נאָר בלויז אָפּגעקומען מיט רייד און שפּעטער זענען זיי ערשט פערוואַנדעלט געוואָרן אין מעשים.

דער אינטערנאַציאָנאַלער פרויען-קאָנגרעס האָט זיך פּענוצט מיט דעם איינצײַנגען געוועהר, וואָס ער האָט געהאַט אין זײַן רשות, מיט'ן וואָרט. און מיט דעם דאָזיגען געוועהר האָבן זיי זיך שוין צו זעהר פיל דערשלאָגען. אויב פרויען זיצען הײַנט אין פּאַרלאַמענט, פערנעמען ערנסטע אַמטען, געזעלשאַפטליכע שטעלעס, איז עס אַלץ צו פערדאַנקען דעם וואָרט. ווארום אויף דער דאָזיגער מלאכה זענען זיי דאָך די אמת'ע מײַסטערם.

לעזט און אַבאָנירט
דאָס
„לאָדזשער טאַגעבלאַט"

ראַדיאָ פּראָגראַם

דינסטאָג, 17. יוני.

לאָדז, (233,8) 11.58–12.05 צײַט-צייכען, 13.10–22.10 ראַדיאָ שול פריהמאָרגען קאָנצערט, 15.40–15.45 פּאַרלעזען פון היינטיגען פּראָגראַם, 15.45–16.15 ווי אויך קינאָ-טעאַטער „רעפּערטואַר", 16.15–17.15 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק-פּליה-רן ע, 17.15–17.40 טוריסטישער לאַנדווירטשאַפטליכער פּאָרטראָג, 17.45–18.45 פּאָפּולערער קאָנצערט, 18.45–19.25 פערשידענעס, ווי אויך ווירטשאַפטל. פער קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 19.15–19.30 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק, 19.30–19.35 פּאַרלעזען פון פּראָגראַם אויף מיטוואָך, 19.35 ראַדיאָ-פרעסע זשורנאַל, 19.50 טראַנסמיסיע פון דער וואַרשעווער אָפּערע דערנאָך וועטער, פּאָליציי און ספּאָרט-קאָמוניקאַטען, ווי אויך רעטראַנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאַציעס.

אויסלענדישער ראַדיאָ-פּראָגראַם.

לייפּציג (259) 16.30 „די שפּהנע גאַלאַטעאַ" (אָפּערעטע)

פּראַג (487) 19.30 „פאַוסט" (אָפּערע)

וויען (517) 19.45 סימפאָנישער קאָנצערט

שטאָקהאָלם (136) 20.15 סימפאָנישער קאָנצערט

לאַנגענבערג (473) 21— דערשפּיל

בריסטל (509) 22.15 קאָמעדיע. אויפפיהרונג.

—:0:—

געגרינדעט אַנ'אייראָפּעאישע אַרבייטס-געמיינשאַפט
פון דער ציוניסטישער יוגענד

בודאַפּעסט. (ימא) לויט דער איניציאַטיוו פון דער „הסתדרות הנוער בהונגריה" איז דאָ אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון אַ רייה ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס און איז דאָס, וואָס האָבען נישט קיין פּאַרטיי-פּאָליטישע בעפאַרבונג. און דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט דעלעגאַטען פון קאָנגרעס-פּוילען, גאַליציען, רומעניען, עסטרייך, טשעכאָ-סלאָוואַקיען, דײַטשלאַנד און האָלאַנד. די יוגענד-פערבאַנדען און אונגאַרן און יוגאָ-סלאַוויען האָבען צוגעשיקט צושטימונגס-ערקלערונגען פאַר דער געמיינזאַמער אַרבייט.

און ערשטען טאָג פון דער קאָנפערענץ זענען בעהאַנדעלט געוואָרען פראַגען פון דער ציוניסטישער ערציהונג. אַ רעפעראַט אויף דעם טעמא האָט געהאַלטען ד"ר וועלטש (בערלין), קאָרעפעראַטען האָבען געהאַלטען מ. עהרענפעלד (האָלאַנד) און י. רונדשטיין (קראָקא).

דער צווייטער טאָג פון די בעראַטונגען פון דער קאָנפערענץ איז געווען געווידמעט אָרגאַניזאַציאָנס-פּראָבלעמען, וועגען וועלכע עס האָט רעפערירט ד"ר מעאַדאָר לאַנטאָס (בודאַפּעסט). און דער לעבהאַפטער דיסקוסיע איז געקומען צום אויסדרוק די נויטווענדיגקייט אײַנצושטעלען אַ שטענדיגען קאָנטאַקט צווישען דער ציוניסטישער יוגענד און פערשידענע לענדער.

די קאָנפערענץ האָט בעשלאָסען צו גרינדען אַנ'אַרבייטס-געמיינשאַפט פון ציוניסטישע יוגענד-פערבאַנדען, וואָס זאָל זיך שטיצען אויף פאָלגענדע יסודות: 1) די פעסטיגונג פון יודישען נאַציאָנאַלען חילען און אנטוויל און אויפבוי פון אַ פרייער און יודישער פּאַלעסטינא, 2) פעראייניגונג פון אַלע פאַר באַנדען, וואָס שטעהען אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון בעדינגונגסלאָזען ציוניזם, 3) אַקטיווע אונטערשטיצונג פון דער ציוניסטישער וועלט-אָרגאַניזאַציע, 4) ערציהונג און גייסט פון חלוציות.

דאָס זיץ-אָרט פון דער אַרבייטס-געמיינשאַפט געפינט זיך און האָלאַנד.

רעסטאָראַן
„Moulin-Rouge"
מאָניושקי 1, טעל. 111.04

גיט אַרויס אויף דעם זומער-סעזאָן נאַרהאַפטע און שמאַקהאַפטע
מיטאָגען פון 3 שפּייזען פאַר 2.25 זל.
אונטער דער לייטונג פון געוו. אײַגענטימער פון „מעטראָפּאָל" ה' מ. קאָרנגאָלד.

אין אָוונד
אויפטריט פון ערשטקלאַס. אַרטיסטישע קרעפטען
דער קעלער איז רייך פערזעהען מיט פערשידענע אינלענדישע ווי אויך אויסלענדישע געטראַנקען.
פּרייזע אײַנטריט. נידריגע פּרייזען.

קינא
ZACHĘTA
זגערזשער 26

הײַנט און טעגליך
מענשען אָהן רעכט
מעכטיגע דראַמע פון רוסישן לעבען
פילם וועלכער איז דיווירקליכע אָפּשפּיגלונג פון דער עפּאָכע פון דער צאַרין קאַטאַרינע די גרויסע. — אין די הויפּט-ראָלען:
מ. דאַראַנין און מ. סטעפּאַנאָוו

גימנאַזיום מיט מלוכה-רעכט
Żeńskie Gimnazjum
Tow. „KULTURA"
פּיעטריקאָווער 85, טעל. 174.85
דאָס איינשרייבען פון שילערינס קומט פאָר יעדען טאָג פון 9 פריה ביז 12 פאַרמ.
די פאַר-וואַקאַציע-עקזאַמען קומען פאָר פון 20-טן ביז דעם 28-טן יוני. דער אָפּצאָהל איז אַ קלײנער. פאַר אומבעמיטעלטע הנחה. פאַר מלוכה-אָנגעשטעלטע דעקט די מלוכה-קאַסע דעם שכר למוד.

7-kl. Szkoła dla żyd. inteligencji (Zakład Freblowski)
Kacenelson-Nachumow
ul. Pomorska 20 (tel 183-40). Zapisy w g. 4–7 pop.
7-קל. שולע פאַר קינדער פון יודישער אינטעליגענץ
קאַצענעלזאָן-נאַחומאָב
(און פרעבעלשולע) פּאָמאָרסקאַ 20 טעלעפ. 183-40 (איינשרייבונגען פון 4–7 נאָכמיטאָג)
די שול-קאַנצעלאַריע נעמט אָן איינשרייבונגען פון קנאַבען און מעדכען וואָס זענען אין שולצוואַנג. אין פאָרבערייטונגס-קלאַס (A) ווערען אָנגענומען קינדער פון $5^1/_2$ יאָהר.
אין פרעבעלשולע (שפּיל שולע) קינדער פון 3—7 יאָהר
די אונטעריכטס-שפּראַך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעל-שולע איז פּויליש.
פיר קנאַבען פיר מעדכען
אַ פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אַלע למוד קודש אונטער דער הנהלה פון ר' י. ב. קאַצענעלסאָן, אַ ספּעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פּלאַסטיק לויטן פּראָגראַם פון טאַנץ-שולען פיר קינדער אונטער פאַכמ. לייטונג
פיר פיזיש שוואַכע קינדער, ווי אויך פיר אומבעמיטעלטע ווירד ערעפענט אַ
נאַכמיטאָג-שולע | ביז 50% ביליגער | נאַכמיטאָג-פרעבעלשולע

ב"ה
צווייטע אויפפאָדערונג.
אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן לעצטען בעשלוס פון ועד הרבנים און ועד הכשרות
צו פערעפענטליכען אַ ליסטע פון אַלע יאַטקעס וואָס האָבען צו פערקויפען בלויז כשר פלייש
פאָדערן מיר אויף אַלע קצבים וואָס האָבען בלויז כשר פלייש צו רעגיסטרירען זיך אין קהלה-לאָקאַל, נייער-מאַרק 6, יעדען טאָג פון 6–7 אָוונד. די רעגיסטראַציע וועט דויערן ביז דעם 19.6 אײַנשליסליך.
בעמערקונג: דער וואָס וועט נישט קומען זיך צו רעגיסטרירען ביז דעם אויבענדערמאָנטען טערמין, וועט אין דער געדרוקטער ליסטע נישט אַרייננעשטעלט ווערען.
ועד הרבנים ועד הכשרות
ביי דער יודישער קהלה אין לאָדז.

Gimnazjum Żeńskie
Marji Hochsteinowej
Wólczańska 23, tel. 214-27
נייע שילערינס אויף דאָס שול-יאָהר 1930/31 ווערען אײַנגעשריבען טעגליך פון 9–2

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע הייל-קאַבינעט-קאַסמעטיס
טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

לעזט אויפמערקזאַם!
פעהיגע יונגעלייט
ווערען פין שוין געזוכט צום פערקויפען פערשידענע רעגירונגס אָבליגאַציעס ווי: דאָלאַרוב-קעס, פּרעמיובקעס, און די נייע בוי-הלואה אויף ראַטעס). מיר צאָהלען די גרעסטע פּראָוויזיע! ווענדען זיך „לאָדז נאָוואַ צעגיעלניאַנאַ 18 צי-מער 5 פּראָנט 2-טן שטאָק. טעגליך פון 10 ביז 1 און פון 3–7 אָוו. פון פּראָווינץ ביילייגען אַ פּאָסט מאַרקע אויף ענטפער.

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך נײַ. געדענקט די אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
פאַר נאָר 2.50 זל.
בעמערק.: גײַ היטען די לעצטע נײַהייטען אין פּענער ביליגער 50 פּראָצ. ווי איבעראַל. אויספערטיגונג

ספּאָרט-שי-עלדישער
B. Joskowicz
שפּעלט פּאַקן טעגליך פרישער קראָקאָוויאַנקע און גיט אויך אַרויס שוויצעראָדעמערס
טעלעפ. 141-86. פּילנאָצנאַ 4 — Północna
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–6 אָוונד.

די בעסטע דעטעקטאָרן, אַקומולאַטאָרען לאַדעט און שטעלט אָפּ בחנם „Watt", נאַרוטאָוויטש 16 טעל. 190-38.

אַנאָנסען אין „לאָדזער טאַגעבלאַט"

געגען שוויים פון פים
און אָדציסקיס, נוצט נור פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז נור 30 גראָשען אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער, פּרייז 75 גר. פאַר אַ פלעשעל פון 100 גראַם, אויך פלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך. פּרייז 50 גראָשן אַ פלעשעל. צו בעקומען ביים צײַטונגס פערקויפער ווינער, פּיעטריקאָווער 10.

לעזט!
אַכטונג! אַכטונג!
קאָנקורענץ-פּרייזען!
כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקומען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי

12 שטיק	(„Express pictures")	זל. 2
6 „	פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס	„ 2
6 „	פּאָסט- „ ברויז	„ 6
6 „	„ אויף זייד	„ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ ז י י ד ע נ ע פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג
אַנ'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם !!
ס'ווערען אויך אויסגעפּערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען.
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אַכטונג
„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

Gimnazjum Humanistyczne Męskie
I. Kacenelsona
די קאַנצעלאַריע נעמט אָן איינמעלדונגען פון נייע שילער טאָג-טעגליך פון 9 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג

ס'ווערט געזוכט צו קויפען
אַ נישט גרויסע
פאַבריקס-פּאָסעסיע
נאָהנט פון שטאָט-צענטער.
אָפערטען אָפּצוגעבען שענקעוויטשאַ 63 אינזש. ש. מאַרגולעס.

אי שתיקי לך, נפיק
מניה חובה (שבת כ"ט)
אַלע יודען דאַרפען וויסען, אַז מ'טאָר נישט צע-גערן, גאָר זאָפאָרט קומען אין מיין ביוראָ, וואו ס'ווערען געשריבן און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו:
קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַלע אַרט פאַדאַניעס, אויך שותפות-אַקטען, וואויגונגס-אַקטען, אַפּעלאַציעס, ווילאַנטשעניעס א. ד. גל.
רעכטס-קאָנסולענט: י. ח. בוזין
לאָדז, אַגראָדאָווע 3. טעל. 191-48.
(עגזיסטירט זייט יאָהר 1910).
קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף גאַנץ פּוילען ווערן ערלעדיגט אין 24 שעה

הולך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי בנישו תא:
דידי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאָס רע-יעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ פון ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

טוך- און קאָרט-לאַגער
Sz. Maroko, Łódź
נאָוואָמיעסקאַ 2 פּראָנט 1 שטאָק טעל. 15948
מפּעצהלט צום פריהלינג-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נײַעסטע און בעסטע דאַמען- און מענער שטאָפען

קנאַבען!
מיט שיינע שטימען צום זינגען
קענען זיך מעלדען אַלע טאָג אין דער קאַנצעלאַריע פון דער ווילקער שוהל זאַכאָדניאַ 56, פון 6–7 פאַרנאַכט צום דיריגענט סאָקאָלאָווסקי

אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]
אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski
Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 58.